Массе а мехкий пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера дениз ● ШОАТТА, 26 октябрь, 1974 шу. ● № 129 (5418). ● Мах 2 кеп.

СОВЕТСКИ СОЮЗА КЪАХЬЕГАМХОЙ! ТІАГІЕРТТЕ КЪОВСАМ ЛОАТТАБЕ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ЭКОНОМИКА — ДАЬХЕН НИЗЕИ ХЬАЛ-ТОРО ХАДДАНЗА ЛАКХЪЯРЕИ ЛАРД ДІАХО ЛАКХЪЯР ДУХЬА!

(КПСС ЦК ТІАХЬЕХАМАШЦ АРА).

КОЛХОЗХОЙ БОККХА ТОЛАМ

КПСС XXIV съездеи цул тІехьагІа хиннача КПСС ЦК-аи КПСС Нохч - ГІалгІай обкомеи Пленумай решенеш вахаре кхоачашъеш колхоза къахьегамхоша хьипар айдаь къахьег, къахьегама овсарле лакхъяра керда торонаш гучайоах. Из бахьан долаш дика къахьегама толамаш даха карагІдаьннад боахама къахьегамхошта.

ШоалагІа дІайийна культураш чуэцара балхаш лоацчача юкъа чакхдаьхар колхозхоша. 22 октябрь хьатІакхоачаш план 35 центнер йолча метта 500 гектара тІара хІаране тІара юкъера лаьрхІача 52,2 центнер фуалъяьха хьажкІаш чуийцар боахамо, вешта еррига чуийца хьажкІаш 2610 тонн я.

Деррнгача халкъа цІей — юрта боахама болхлочуи Ди хьатІакхачале колхозо рапорт лу паччахьалкхенга ялат дохкара пхе шера план кхоачашъярах. Пхе шера план 3700 тонн йолаш колхоза къахьегамхоша 3782 тонн ялат паччахьалкхен амбарашка дІачутессад. Ялат діахо а дІачулуш да.

Кхоачашъяь яьнай паччахьалкхенга дулх дохкара диъ шера план. План 375 тонн йолча метта дехка дулх 424 тонн да. Кхоачашъяь йоалаш латт паччахьалкхенга шура йохкара план а.

Шоай къахьегама толамаш колхоза хьайбаш леладераша хетаду юртбоахама къахьегамхой Ерригсоюзни денна.

Ш. АБДУСАЛАМОВ,
Грозненски района «Советская Россия» колхоза председатель,

Ш. ШУАИПОВ,
колхоза партнома секретарь.

СОМ БОХКАРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯЬЙ

Деррнгача халкъа юкъарча Сийлахь - боккхача Октябра цІейна къахьегама толамашца накъаболх республикера сомий бешамаш лелаераш. Цар сом дика хьувкъя а баь, паччахьалкхенга 44 эзар тонн ехкай, халкъбоахама планагІа йохка лаьрхІа хиннача 43 эзар тоннана метіел. ДІадахача шерала нийсбича къахьегамхоштеи промышленни предприятештеи дІабахьийтаб 33 процент дукхагІа сом. Сом бохкара план тІехкхоачашъяьй Ачхой - Мартановски, Урус - Мартановски, Шалински, Шелковской районий боахамаша.

Эггара доккхагІа долча специализированни боахамех цхьанне— «Родина» яхача совхозо паччахьалкхенга халкъбоахама, планагІа 3520 тонн йохка лаьрхІа хиннача метте 4 эзар тонн совгІа бехкаб сом, вешта аьлча планал 16 процент совгІа, хІаьта дІадахача шера бехкачунца нийсбича — 1,6-зза дукхагІа.

Цунца цхьана, сом бохкара шера план кхоачашъяьяц Грозненски, Веденски, Назрановски районий боахамаша.

Соахкарчул дикка дукхагІа торговн сетен промышленни предприятештен дІабахьийтаб сом. ХІанз дІахо а халкъбоахама планал совгІа бохкаш латт сом.

П. ГРЕБЕНЩИКОВ.

Нохч-ГІалгІай АССР журналистий Союза шоллагІча съездага

Деза новкъостий!

КПСС Нохч-ГІалгІай областной комитето чІоагІеи цел тІарен моаршал хоатт Нохч-ГІалгІайчен шоллагІча съезда делегаташка а кепайоазон, телевидене, радио берригача болхлошка а.

Журналистий съезд республика общественни вахаре лоархІаме событи я. Из чакхйоал деррнгача советски халкъо сандна, Нохч - ГІалгІайчен къахьегамхоша КПСС XXIV съезда исторически решенеш вахаре чакхъяхара, ийслагІча пятилетка заданеш ханал хьалха кхоачашъяра тІехь тІагІертта къовсам лоаттабеча деношка.

Съездо беркате болх баро гІодергда кепайоазон, телевидене, радио болх дІахо тоабара, республика журналистий — областной партийни организаце деналеча гІончий идейни профессиональнии говзал лакхъяра.

Массови информаце средствайн пропагандан болхлой хьинаре дакъа лоацаш ба КПСС XXIV съезда решенеш, ийслагІча пхе шера план, пятилетка диълагІча, къоастамбеча шера социалистически декхараш кхоачашдара Нохч-ГІалгІайчен къахьегамхой оарцагІбоахача, хІаьта иштта КПСС обкома X пленумо оттадаь бахача наха идейно - политически, интернациональнии атеистически кхетам балара декхараш чакхдоахача.

ДегІадаьккхача коммунизм хьалъяра декхараша журналисташкара доккхагІа хІамаш дар хьадех. Кепайоазон, телевиденеи радиои болхлой парте чурчеи арахьарчеи политика, экономически культурнии вахара проблемаш дика къестае хоиш, марксистско - ленински теорена, коммунистически идеалашта пропаганда елга практически декхараш кхоачашдарца ювзаш, деррига кердадарашн хьалхалаттари хьинаре хьаллоацаш, общественни явленей мах марксизмаленинизма позицеш тІара беш, советски патриотизман пролетарски интернационализман принципаш практике лораеш хила беза.

Журналисташта хьалхашка къаьстта лоархІам бола декхараш отт пятилетка чакхйоалача хана. Кепайоазон, телевиденен радиои декхар да социалистически яхьа опыт шерра дІайовзийтар, инициатива, общественни производства эффективность дІахо айяра, продукце дикал лакхъяра тІаерзаь йола республика къахьегамхой уйла дегІайоалаяр. Кепайоазон деша низаца хІара къахьегама коллективо диъпагІча шерен бІарччача пятилеткаи планаши социалистически декхараши кхоачашдергдола гІулакх делга. Кепайоазув, телевиденеи радиои декхарийла я советски вахара хьисапа шерагІа пропаганда е, къахьегама дикагІйола образецаш, общественни болх, специфически башхалонаш теркал а еш къахьегамхой салоІами быти вІаштІехьйоаккхилга, бахача наьха тайп-тайпарча группай хьашташ кхоачашделга мишта лел къаьгга дІахьокха.

Журналистий теркама юкъмоттиге латта еза бахача наха интернациональнии атеистически кхетам балара проблемаш. Къаьгга, къаьсттача тешавеча масалаш тІа дІахьокха деза КПСС ленински къаман политика котъялар, республике чакхъювла интернационализаце процессаш, вайна гоама йолча уйлаща хьадда къовсам лоаттабе беза, гучабаха беза дына тоабай реакционни чулоацам.

Газетий оагІонаш тІа, телеи радиои передачаш тІа ирен принципиальнои духьала дувла деза кхоачамбоацараштa, вайна дІахьалха даха новкъарле мел ечунна, тІагІертта хьадеха деза выступленеех де дезар делга.

Хьалхашка латта декхараш толаме кхоачашдара, газетий редакцеша, телевиденеи радиоси Іалашданза даргдац журналистски кадраш хьалохилгеи хьалкхеелгеи дІахо тоаделга, цар идейни чІоагІали профессиональни говзали лакхъелга.

КПСС Нохч - ГІалгІай обком чІоагІа тешаш я республика журналисташ дІахо йодача хана а КПСС XXIV съездо хьалха даьха социально - экономически политически декхараш кхоачашдеча областной партийни организаце хьинаре гІончий хургхиларах.

КПСС Нохч-ГІалгІай обком.

ПхезлагІа хержача Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета бархІлагІа сесси

Селхан Грозне, КПСС обкома политически дешара ЦІагІа хилар Нохч-ГІалгІай АССР пхезлагІа хержача Лакхехьарча Совета бархІлагІа сесси.

Е ден повестка тІазц:

1. КПСС XXIV съезда решенешка хьежжа республика къахьегамхой депутатий Советаша беча организационно - массови балхахи из тоабара де дезарахи.
2. Нохч-ГІалгІай АССР бувзама средствай балхахи уж дІахо дегІайоалаярахи.
3. Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Указаш чІоагІдар.

Хьалхарча дешаех доклад йир Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета председатела, депутата **Р. В. Вахаева.**

Докладах йолча прениех къамаьлаш дир къахьегамхой депутатий Заводской районни Совета исполкома председатела **О. И. Дробязкос**, къахьегамхой депутатий Старосунженски юрта Совета председатела, депутата **А. Х. Абдулкаримовас**, КПСС Надтеречни райкома хьалхарча секретара, депутата **П. Д. Лопатина**, Грозненски швейно-производственни объединене швеяс-мотористкас, депутата **М. П. Ушаковас**, КПСС Ножай-Юртовски райкома хьалхарча секретара, депутата **В. А. Янгульбаева.** Нохч-ГІалгІай АССР прокурора **А. И. Ростова**, къахьегамхой депутатий Советски районни Совета исполкома председатела **Е. К. Мажитовас.** КПСС Ачхой-Мартановски райкома хьалхарча секретара, депутата **А. И. Воронкина**, къахьегамхой депутатий Новогрозненски поселкови Совета исполкома председатела **В. П. Котова**, къахьегамхой депутатий Шелковской районни Совета исполкома председатела **В. И. Земскова.**

ШоллагІча дешах доклад йир бувзама производственно-технически управлене начальника **А. З. Ханта.**

Доклади содоклади ювцача дакъа лаьцар къахьегамхой депутатий Шалински районии Совета исполкома председатела **Л. С. Сайдаева**, къахьегамхой депутатий Гудермесски городской Совета исполкома председатела, депутата **У. А. Исмаилова**, «Октябрьнефть» НГДУ мехкдаьтта доаккхача мастера, депутата **Г. А. Синюхаева**, «Грознефть» объединене бувзама контора керттерча инженера **В. А. Бухенске.**

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Указаш чІоагІдарах доклад йир Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретара, депутата **Г. В. Склокина.**

Дийцача дешай хьакъехьара соцамаш тІаийцар Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совето.

Республика Лакхехьарча Совета сессе къамаьл дир СССР бувзама министра хьалхарча заместитела **Н. В. Талызина.** Сессе балха юкъе дакъа лоацаш хилар КПСС ЦК инструктор **В. Н. Семочкин**, РСФСР Министрий Совета инструктор **Н. С. Лищенко.**

Тха дневник

Даьхен амбарашка

Республика районашка шоллагІа хьувкъам чуийца боалаш латт. ХьажкІаш чуэцарга хьежжа паччахьалкхенга уж йохкалга а дика вІаштІехьдаьккхад дукхагІа йолча районашка.

Паччахьалкхенга деррига ялат дохкара укх шера халкъбоахама планаш яь ца Іеш тІаийца социалистически декхараш а кхоачашдаьд Шалински, Грозненски, Ачхой-Мартановски, Шелковской, Урус-Мартановски районий къахьегамхоша. ХьажкІаши дугел кхы дІахо а дохкаш да цу районашка.

Республике хьажкІаш дукхагІа лелаерех я Грозненски район. Района лаьтта леладераша укх шера юкъера лаьрхІача хІара гектара тІара 35,5 центнер а йоаккхаш 7800 тонн хьажкІаш чуя лийрхІадар. Бакъда хІанзле чуенараш дукхагІа я — итт бІаь тонн гаргга. Районе эггара дикагІа хьажкІаш хьувкъаьй «Атагинский» совхозе. Укхаза хІара гектара тІара 56 центнер яьккхай.

Грозненцаша Даьхен амбарашка чутайса хьажкІаш шера планагІа йоагІарел шозза дукхагІа я.

Хьоккхамаш лакха долаш шоллагІа хьувкъам чуийца доалаш да шалински боахамаш а, 14 эзар тонн чуенай уж районе — чуя лийрхІарел йиъ эзар тонн дукхагІа.

Иштта да хьоккхамаш урусмартановций, царца яхь лелаеча ачхоймартановций а.

Паччахьалкхенга укх шера ехка хьажкІаш Сунженски районе — 3883 тонн, Назрановски районе — 3659 тонн я. Цу районашка дукхагІа йисай уж чуэца езаш а.

Республике еррига ехка хьажкІаш 33528 тонн я, дуга— 11531 тонн, хІаьта укх шера деррига дехка ялат — 136343 тонн я.

ОКТЯБРА СИЙНА

ТРАНСПОРТНИКИЙ КОТАЛО

Пятилетка къоастамбеча шера хьалхарча 9 бетта плани тІанийца социалистически декхараши ханал хьалха, 28 сентябре кхоачаш а деш планал совгІа 120 эзар тонн халкъа боахама мухь дІа-юха бихьаб «Чечингстройтранса» автотранспортни объединене коллективо. Ялат чуэцача юрта боахама къахьегамхошта новкъостал дара партеи правительстваи шоашта хьалхашка оттадаь бехктокхаме гІулакх халача хьалашка толамца кхоачашдир гаражий филиалий коллективаша. Иштта «Советская Россия» колхоза ялат чудара шефски новкъостал деш а заданеш тІехкхоачашйир цар.

Цунца цхьана гІишлон организацештеи предприятештеи шортта материалаш лоаттаяра дола шоай керттера декхараш кхоачашдара социалистически яхье а къахьегама доккхий толамаш доахаш хьабоагІа объединене транспортникаш. Шера тІанийца социалистически декхараш дукха хІама ца эшшаш кхоачашдаь йоалаш я С. Х. Матиев, В. К. Дымченко, А. Н. Андреев, А. Д. Тагиров, Я. Мусханов, Х. Вожаков, С. Джамбеков керте латта бригадаш.

Цудухьа пятилетка къоастамбеча шера хьалхарча 9 бетта Ерригсоюзни социалистически яхьа вакъаяхар объединене коллектив. Зехьа довизар хьийга къа. Укх деношка итогаш еш СССР промышленни гІишлон Министерства коллеге Ерригсоюзни социалистически яхье хьалхара моттиг яккхарах карара кара тела ЦІе байракхи ахчан хьалхара совгІати хьожадаьд тха коллективана.

В. ЛЫЧАГИН,
«Чечингстройтранса» автотранспортни объединене начальник;

В. СКОРОВ,
партийни комитета секретарь;

В. КРУТОВ,
профсоюза местни комитета председатель.

ЦХЬАН БЕТТА—1546 МЕТР

Старогрозненски мехкдаьтта площадка тІа № 707 йолча скважина бурув тохаш я буровой начальника Ковалев Кирилл Михайловича кулгалдеш йола бурувдеттарий бригада. Скважина проектни кІоаргал 5000 метр я. Укх шера сентябрь бетта 1546 метр лоаман породашта бурув техар бурувдеттараша, 20 процент бетта план тІехкхоачаш а еш. Бурув сихха тохар, химреагенташ, электроэнерги кхомбеш дІаахийтар, буровой остех, кхыча оатхалех бизза пайда эцар бахьан долаш 22 эзар сом паччахьалкхен рузкъа кходир бурув деттарий коллективо.

Октябрь бетта кхы а доккхагІа производственни декхараш тІанийцад бурувдеттараша: планагІа 530 метр тоха дезаш ба уж бурув.

Духхьал хьалхарча 14 дийнахьа 454 метр бурув а теха 2000 метрага кхачийтад цар бурув. Из цу деношка тІаийцача декхарех тоха дезаш хинначул 132 метр дукхагІа да. Цул совгІа, цу юкъа 5 эзар сом ахча а кходаьд.

Т. АЛЕКСЕЕВ.

Къахьегама совгІат

Сийлахь-боккхача Октябра цІей хьатІакхоачача укх деношка боккха толам баьккхаб Назрановски района «Октябра 40 шу» яхача совхоза лаьтта леладераша. 1550 гектарах хІаране тІара чуденад 15,1 центнер генараш, планагІа 10 центнер йолча.

Къаьстта дика камаьхала а йоалаш къахьийгар Гадиев Жабраила кулгалдеча механизированни звено коллективо. Цо ший участка хІара гектара тІара чунийцар 16,7 центнер генараш. Цунга кхоачаш хьувкъам чубера Кулбужев Бембулата звенос а. Юкъера лаьрхІача хІара гектара тІара цо чудена генараш 16,4 центнер хилар. Ший участка гектара тІара 14,8 центнер генараш чуийцар Манкиев Висан-Гире звенос а. Цу хьувкъамо торо хилийтай генараш дохкара план тІехкхоачашъе. Шоай къахьегама совгІаташ звеноша хетаду Октябра цІейна.

Р. МАЛЬСАГОВ.

ХЬИНАР АЙДЕННА

Сийлахь - боккхача Октябра 57 шу дузача денна дика совгІат кийчдаьд «Старогрознефть» мехкдаьттеи гази доаккхача управлене мехкдаьттахоша.

Октябрь бетта хьалхарча 20 дийнахьа планал совгІа 1360 тонн мехкдаьтта даьккхад цар. Ер бутт чакхбалале кхы а 840 тонн мехкдаьтта дакхха лерхІ. Деррига а укх бетта планал совгІа 2200 тонн «Іаьржа дошув» доаккхаргда старогрозненски мехкдаьттахоша.

Ерригача районни инженерно - технологически службаша, звеноша тІехкхоачашъю фондтанни а къаьнача фондай а скважинашкара мехкдаьтта даккхара план. Къаьстта дика лел гІулакхаш РИТС-4 Огонян Владимира кулгалдеча звене. Кхычарел дукхагІа да цар планал совгІа даьккха мехкдаьтта. Иштта дика къахьегаш я РИТС-3 Сальтарский Юре кулгалду звено, РИТС-2 Цыганков Михаила кулгалду звено. Кхычарна масал луш къахьег оператораша Наливко Степана, Бетиров Сайдале, Багаев Салмана, Сиротинцев Дмитре, иштта кхычар а.

А. ТИЩЕНКО.

Хьалхалаттарий опыт— ерригача фермашка

1974 шера ийс бетта эггара дикагІа толамаш даьха хьакхарч лелаераш.

КхоалагІча графа чу — хІара пана хьакхийна тІехьа хьахиннача хурский дукхал; йиълагІча графа чу — чуоттаяь лоаттаеча хІара хьакхийна денией бийсаннеи юкъера лаьрхІача тІадеттаденна дулх (граммаш лоархІаш).

Коневцова В. М.	Малгобекски района «Кавказ» колхоз	9,7	—
Чугуева М. П.	Грозненски района Ленина цІерагІа колхоз	9,5	—
Глушакова Е. Я.	Грозненски района «Горячеисточненский» совхоз	9,2	—
Козлова Е. И.	Сунженски района «Победа» колхоз	9	—
Лабницева В.	Урус-Мартановски района «Красноармейский» совхоз	8,1	—
Кречетова Л. Г.	Урус-Мартановски района «Красноармейский» совхоз	8	—
Синчинова Л. М.	Сунженски района XIX партсъезда цІерагІа колхоз	—	737
Яковлева Л. И.	Малгобекски района «Алханчуртский» совхоз	—	506

Юкъера лаьрхІача хІара яхкача котама тІехьара 1974 шера ийс бетта эггара дукхагІа фуаш гулдаь хьалхалатта коа тІара оалхазараш леладераш.

Дулаева Д.	Староюртовски птицефабрика	182
Ахмадова Х.	Грозненски района Ермоловски птицесовхоз	167
Гишларкаева Д.	Грозненски района Ермоловски птицесовхоз	156
Избахиева З.	Грозненски района Ермоловски птицесовхоз	156
Абдулазиева П.	Староюртовски птицефабрика	149
Берсанова Р.	Староюртовски птицефабрика	149
Анохова А. И.	Сунженски района «Победа» колхоз	118

Пятилетка къоастамбеча шера 35 эзар тоннал кІезигагІа доацаш паччахьалкхенга дохкаргдолаш дукхагІа доаккхаргда дулх — цу тайпара декхар оттадаьд шоашта хьалхашка вай республика хьайбаш леладераша. Уж кхоачашдара юкъе доккха дакъа лоац хьакхарч лелаераша. Ийс бетта цар паччахьалкхенна дІаденнад 6054 тонн хьакхий дулх — соахкарчул 967 тонн дукхагІа.

Цхьабакъда цунца кхоачаеннаяц еррига торонаш. Хьалхалаттача фермай опыто хьахьокх, республике хьакхий дулх дикка дукхагІа даккхара аьттув бола хьалаш хилар.

Хурскаш башха-дика хьалкхееш бола хьакхарч лелаераш дукха ба боахамашка. «Кавказ» яхача малгобекски колхозе белгалъяьнна дика болх беш я В. Коневцова: планагІа 8 хурск кхее езача метте цо хІара пана хьакхийна тІехьа хьалкхеяьй итт хурск. Яхье шоллагІча моттиге латт Ленина цІерагІча грозненски колхозера М. Чугуева. Цо планагІа 500 кхее езача метте ийс бетта хьалкхеяьй 555 хурск. «Горячеисточненский» совхозерча свинаркас Е. Глушаковас хьалкхеяьча хІара хурска дозал планагІа 11,8 килограмм хила дезача метте 20,4 килограммага дІакхоачадаьд.

Коа тІара оалхазараш леладерашта юкъе эггара дикагІа толамаш даьхад грозненцаша— уж яхье хьалхалатт.

Укх шера республика юрташкарча къахьегамхоша тІаийцача социалистически декхарашка дІаяздаьд: «ХІара яхкача котама тІехьара 163 фуъ гулдергда». Хьалхалаттача коа тІара оалхазараш леладераша Д. Дулаеваси Х. Ахмадоваси из декхар ийс бетта кхоачашдаьд. Староюртовски птицефабрикерча Д. Дулаевс планагІа гулде дезаш хиннача 141 фуа меттел хІара яхкача котама тІехьара 182 фуъ гулдаьд.

Грозненски район бІарчча хьанийцача хІара яхкача котама тІехьара 125 фуъ гулдаьд— хьалхалаттача коа тІара оалхазараш леладечо гулдаьрел цхьан ахаззеи кІезигагІа. Юкъера лаьрхІача республикера хьоккхам кхы а лохагІа ба— 114 фуъ. ХІаьта мел дукхагІа хургдар фуаш, нагахьа санна фермашкарча дукхагІа болча коа тІара оалхазараш леладераша хьалхалаттача коа тІара оалхазараш леладераша миссел уж гулдоре!

Фуаш гулдара ийс бетта халкъбоахама план кхоачашъяьнза йисай. Ца гулдеш дисараш дІакхоачашде дезаргда йиълагІча кваартале. ЛоархІамегІарча резервах цаІ хьалхалаттача коа тІара оалхазараш леладерий опыт шерра юкъсккхахьар.

ТАШКЕНТЕ ХИННА ТІЕМА БІУНА ПАРАДИ КЪАХЬЕГАМХОЙ ДЕМОНСТРАЦИИ

ТАШКЕНТ, 23 октябрь. (ТАСС спец. корр.). Доккха дог гІоздоаккха цІей дездешда, узбекски лаьтта — республика хьаьйи Узбекистана Компарти вІашагІъеллан 50 шу дизара хетаяь торжестваш чакхйоалаш я укхаза.

Узбекистана дуккхача городашкареи кишлакашкареи бахкийта вІхалаши Ташкенте баха нахи тахан цІей дездара хьисапе кийчъяьча В. И. Ленина майдан тІа баьхкаб. Укхаза хилар тІема бІухой паради къахьегамхой цІеи дездара хетаяь демонстрации. Города центре сийнача сигала урагІъяхийтача лакха фецарча шарашца тІаоттаяь латт СССР-и Узбекски ССР-и паччахьалкхен байракхаш. Майдан тІа шершаш я союзни республикай байракхаш. Владимир Ильич Ленина гранитни постамента юхе — дийнача зизай бІарчча форд.

Майдан трибуна тІа — Узбекистана Компарте ЦК членаш, республика Лакхехьарча Совета депутаташ, революце, граждански Даьхени тІемий ветераиаш. Укхаза ба промышленноста, юрта боахама хьалхалаттараш—цІи хеза бола металлургаш, энергетикаш, шоай къахьегамца Узбекистана къаьна лаьтта дІаьхийгІа а хозагІа а деш бола боамби кхебераш. Гулбеннарашта юкъе ба Іилмани культураи цІи хеза бола деятелаш.

Майдан тІа — союзни республикашкара, Москва, Ленинграда, Иваново городашкара баьхка хьаьший, Туркестански Краснознаменни округа бІухой.

ДІаьхдаь тІоараш а тохаш тІанийцар гулбеннараша новкъостий М. А. Суслов, П. М. Машеров, Ш. Р. Рашидов, Г. В. Романов. Царца цхьана центральни трибуна тІа — Узбекски ССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Н. М. Матчанов, республика Министрий Совета председатель Н. Д. Худайбердыев, союзни республикай компартей хьалхара секретараш, торжествашка енача делегацей кхыбола кулгалхой, Узбекистана Компарте ЦК бюро членаш, республика Министрий Совета председатела заместителаш.

ТАШКЕНТЕ ЦІЕЙ ДЕЗДАР

Укхаза ба вошал долча Болгарера баьхка хьаьший — Хасковски округереи болгаро-советски доттагІала Деррнгхалкъий комитетеи делегацеи.

Краснознаменни Туркестански тІема округа доаккъой парад дІайолаялярах хоам бу фанфараша. Нийсача мугІарех майда тІа гІолла чакхбовл бІухой, дай тІема сийлен гІулакхий тІехьале — мотострелокаш, десантникаш, тІема училищай курсанташ. Низ гойташ, цецвоаккхаш я тІема техника марш. Бирса машинаш лехкараш бІухойи эпсараши — тІемеи политически кийчон отличникаш ба.

Маршаш ек, майдан тІа йоал цІей дездеча демонстраце колонна. Цунна хьалха йоагІа къаман хоза костюмаш тІаювха байракхаш лелаерий сводни отряд. Союзни республикай байракхаш яхь цар.

Гулбеннараштa советски Узбекистана исторе сурт юха дийн а денна хьалхашка отташ санна хет цар. Цун книжка тІа даим яхаргйолаш язъяь я вай дукхача къамех латтача Даьхен халкъашта юкъерча доттагІалах дувцаш йола глава.

ЦІей дездара шестви пятилетка къоастамбеча шера планаши доккхий социалистически декхараши кхоачашдарах республика къахьегамхоша луш дола ший тайпара рапорт а хинна дІаэттад. Лоацчача юкъа майдан ерригача моттигех зиза теха боамбе кха тарлу — эзараш йолча коробкай макеташ, колонцана урагІъяхийтар демонстранташ ба уж. Республика, Узбекистана дошо юбилей боамби кхебераша «кІайча дошо» рекордни хьувкъам кхебарца белгалъяьккхай боамби кхебераша.

Транспаранташ тІа — Узбекистана къахьегамхоша ленински Коммунистически партена, цун Центральни Комитета, новкъост Л. И. Брежнев керте латтача цун Политбюрона республика дегІаахара, тоаялара, советски наьха иразбахьаи лахаддаш йоакхо ярах дег тІара баркал оалаш дола дешаш да.

Ташкентера цІей дездеш хинна шестви советски нах ленински партена гонахьа кхотабалар, коммунизма идеалашта тешаме хилар, социалистически Даьхен низ кІаьд ца луш чІоагІбе гІортаргхилар къаьгга хьахьокхаш яр.

* * *

ТАШКЕНТ, 23 октябрь (ТАСС). Узбекистана Компарте Центральни Комитето, Лакхехьарча Совета Президиумои республика Министрий Советои Узбекски ССР хьаьйи Узбекистана Компарти хьаккхеллаи 50 шу дизара сийна тахан прием йир.

Приеме дакъа лоацаш бар новкъостий М. А. Суслов, П. М. Машеров, Ш. Р. Рашидов, Г. В. Романов, Узбекистана Коммунистически партеи правительстваи кулгалхой, союзни республикай компартей ЦК хьалхара секретараш, кхыбола вошал долча республикашкареи Москва, Ленинграда, Иваново городашкареи Ташкента юбилейни торжествашка чхкача делегацешта керте латтараш.

Укхаза бар Узбекистана Компарте ЦК членаш, республика Лакхехьарча Совета депутаташ, промышленностеи юртбоахамеи хьалхалаттараш, Іилмаи культураи деятелаш. Хьаьшашка моаршал хоатташ къамаьл дир КПСС ЦК Политбюро членалла кандидата, Узбекистана Компарте ЦК хьалхарча секретара Ш. Р. Рашидова.

Приеме къамаьл деш хиннача КПСС ЦК Политбюро члена, КПСС ЦК секретара М. А. Суслова Узбекистана берригa коммунисташ, республика берригa къахьегамхой сийдолча юбилейца даькъала бийцар, коммунизм хьалъеча цар керда толамаш дахар ловш ловца баьккхар.

ВІаши Імерзачеи вежараштха доттагІалеи хьалашка чакхъяьлар прием.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЖУРНАЛИСТИЙ II-гIа СЪЕЗД

ДУКХА Я ПРОБЛЕМАШ, ДОККХИЙ ДА ДЕКХАРАШ

Самардийнахьа, КПСС обкома политически дешара ЦIагIа хилар Нохч - ГIалгIайчен журналистий шоллагIа съезд.

Журналистий шоллагIча съездага КПСС Нохч-ГIалгIай обкомо дайта моаршала письме дийшар парте обкома секретара **М. О. Бузуртанова.**

Республика журналистий Союза правлене балхах йола отчетни доклад йир правлене председатела заместитела, «Ленинан некъ» яхача газета редактора **Б. Г. Габисова,** ревизионни комиссе балхах йола доклад — комиссе председатела, «Грозненский рабочий» газета отдела заведующе **И. Гогуна.**

— Нохч - ГIалгIайчен журналистий шоллагIча съездо ший болх дIахьу, — аьлар нов. Габисова, — вай мехка къахьегамхой КПСС XXIV-ча съезда решенеш вахаре кхоачашъяра чIоагIа хьинар айдаь къахьегаш, парте XXV-ча съездага кийчлуш болча хана. Вай парте хадданза йоакхо ю идеологически балха, цун лоархIамеча доакъой—кепайоазон, телевидене, радио, цар кадрай. Из мадарра хьахьоккхаш ба укх шера сентябре КПСС ЦК «Белорусс партийни организаце идеологически кадраш хьахаржарен царна кхетам баларен балха» хьакъехьа баь соцам.

ДIахо докладчика белгалдир республика журналистий Союза правлене отчетни хана баь болх парте XXIV-ча съездо хьалхашка оттадаь боахама, политически, идеологически декхараш кхоачашдара, КПСС ЦК Пленумий, парте Нохч-ГIалгIай обкома Х-ча (1973 ш.) пленума решенеш, хIаьта иштта СССР журналистий Союза III-ча съезда решенеш кхоачашъяра тIаберзабаь баьлга.

Республика кепайсазон органий. телевиденей радиой болх бийцар дIахо нов. Габисова.

Иштта «Грозненский рабочий» газета оагIонаш тIа «Керттера лостам — производства эффективность», «Яхь берригача къахьегамхой творчество», «Пятилетка керттера резерв», «Iилма — производствана» яхача рубрикашта кIал хадданза кепаетт тайп-тайпара материалаш. Къаьстта терко еш ший оагIонаш тIа йоах газето мехкдаьтта дукхагIа даккхара резерваех, вай Iалаьмате дикача нефтяникех, нефтепереработчикех, машиностроителех, гIишлонхоех йола материалаш, хIаьта иштта хадданза газета тIа хул «Коммунисташ — яхь вIаштIехьйоаккхараш», «Партком яхь», «Коммунисташ керте латт», «Лаьттен цун дан», «Якь лелаеча районашка», «Хьайбай боахам — индустриальни ларда тIа» яха а кхыйола а рубрикаш.

ЧIоагIа йоакхо ю редакце журналисташа хьалха латтарий опыт дIайоаржаяра, идеологически балха боарам лакхбара. Дукха материалаш я атеистически темаех, интернациональни доттагIал дувцаш, республика культурни вахарах.

Халкъбоахама планаши тIанйца социалистически декхараш кхоачашдара республика къахьегамхой оарцагIбоахаш лоархIам боллаш болх бу «Сердало» газета редакце коллективо. КПСС XXIV-ча съезда решенеш кхоачашъеш предприятей коллективаша беча балхах. тIехьа юсача совхозех, колхозех, предприятеех дувцаш, хьалха латтарий опыт хьахьоккхаш йола материалаш дукха я газета оагIонаш тIа.

Парте обкома Х-гIа пленум хинначул тIехьагIа редакце коллективо дикка тоадаьд наха интернациональни, патриотически, атеистически кхетам балара дешаш ший оагIонаш тIа дувцилга. Цу темаех яздеш бола автораш дукхагIа ба.

Хадданза а планагIа а дувц социалистически яхьах, къахьегама овсарле лакхъярах, хьалха латтарий опытах дола дешаш ший оагIонаш тIа «Ленинан некъ» газето а. Цунца цхьана газета редакце коллективо къаьстта йоакхо еш дувц атеистический интернациональни кхетам балара дешаш. Алхха цхьан шера цу темаех газето кепатехай 90 совгIа эIамига а йоккха а материал.

Дуккха дика материалаш я «Комсомольское племя» газето ший оагIонаш тIа йоахараш. Хадданза пропаганда ю газето правови, антирелигиозни темаех, халкъий доттагIленах йолча материалашта.

Партей советски правительстван решенеша, таханарча дено дIадехаранка хьежжа вIаштIехьбоаккх шоай болх телевиденей радиой журналисташа а. Хадданза лелаю цар «9-ча пятилетка гIишлошка», «Пятилеткана — хьинаре къахьегам», «Яхьо хьакхеллар», «Ленински доттагIленца чIоагIа да вай», «Вай лоалахой болча», «ДоттагIий оазаш», «ДоттагIлен пластинка» яха а кхыйола а рубрикаш. ХIара бетта эрсий, нохчий, гIалгIай меттала арахец «Атеист» яха радиожурнал.

Хьалхашка латта декхараш кхоачашдара дукха къахьегаш районий многотиражни газетий редакцешка болх беча журналисташа а.

Нов. Габисова дIахо дувц кепайоазон органий, телевиденей радиой коллективай балхаца долча кхоачамбоацарех. Формализм юкъе йолаши тIа гIолла беш хила йиш яц журналистий болх, цхьа системма йолаш хила беза из. Массови информацей пропаганди средстваша Iоаьча опытах дикагIа пайда эца беза, дикагIа дIахьокха еза социалистически яхь, цун организаторски кхетам баларен лоархIам. Цу даькъе хIанз а дукха да газетий, телевидене, радио балхаца кхоачамбоацараш.

Отчетни хана журналисташ республика кулгалхоша ворхIазза вIашагIкхетар хиннад. Журналистий Союза правлене ворхI пленум яьй. Цига дийцад лоархIаметIа долча декхарашца дувзаденна дешаш.

Республика газетийи, телевиденей, радиовещаней комитета болхлоша цхьана яьча летучке кIоаргга дийцар социалистически яхьах дола дош.

Дика болх беш хиннай цхьайола творчески секцеш — фотожурналистий, тIема-патриотически кхетам балара, спортеи туризман.

Пренеех эггара хьалха къамаьл даьча «Грозненский рабочий» газета редактора **Д. К. Безуглыйс** ший къамаьл хетадир редакце журналисташа доттагIлени патриотизман темаех дола дешаш газета оагIонаш тIа яздеш беча балха. Соахка дена хадданза араювл «Вошал», «Къонахчал» яха газета оагIонаш. ХIанз редакце коллектив дIахо йодача хана уж темаш мишта хьахьокхаргья хьожаш уйла еш я.

Цхьайола предложенеш йоалайир оратора. Цо аьлар, каст-каста опыт дIа-юха эца вIашагIбеттабала беза республика журналисташ, хIаьта эггара лоархIаметIа йола проблемаш ювцаш семинараш йита а бакъахьа хургьяр.

Вай республике дуккха Союзаш я: писателий Союз, художникий Союз, журналистий Союз, кхыяраш, аьлар нов. Безуглыйс. Дика хургдар республике творчески болхлочун ЦIа хилча, нига вIашагIкхета, дика дар дIа-юха эца торо хургйолаш.

Къамаьл де дош делар «Сердало» газета редактора **Т. А. Тебоева.** Цо дийцар советски патриотизма, интернационализма, коммунизм хьалъечун моральни кодекса идеяшта пропаганда яр, буржуазни идеологеца, къаьнача замах юкъе дисача а дына а зуламеча гIулакхашца машар хургбоацаш нах кхетабар керттера дарех декхар а лоархIаш редакце коллектив болх беш хиларах.

ЛоархIаметIа дола лосташ белгал а деш оттаяь перспективни план я тха, аьлар оратора, хIаьта отделаша хIара хIара де дезар а гуш да цу плана тIа. ДIахо цо дийцар бокъонца долчча бесса гIулакх хьахьоккхаш газета тIа яьнна материалаш дукккхача наха оешаш а могаеш а хилар. Иштта укх деношка араьнна «Дени-шейхи цун вяьрасаши» яха статья дукккхача наха бага яха ювцаш я. Кхоачамбоацараштa критика еш йола материалаш хIанз а кIезига кепаетт газето. Цу гIулакха уйла еш я редакце коллектив.

Къамаьл даьча «Ленинан некъ» газета бехктокхамерча секретара **С. Ю. Бердукаева** дийцар атеистически тема шоаш газета тIа мишта ювц, хIаьта цунах фу пайда боал, уж наха мишта хьаллоац. Цу хьакъехьа хоадам боллаш дола баьдараш доаладир. Иштта «Трансмаш» завода уллув уллача поселкера мурдаш Пайхаев Ширвани цун новкъостийи бувцаш «Гоама лостам» яха материал газета тIа яьлча дуккха бараш шоаш леладаьча дына гIулакхах юхабаьлар. Цу тайпара пайда баьлар урдув дувцаш газето йолаьча дискуссех а.

— ТIеххьарча иттех шера чIоагIа дегIаенай, экономически чIоагIъеннай тха колхоз, — аьлар къамаьл даьча Гудермесски района «Октябра 40 шу» яхача колхоза председатела **У. Г. Осмаева.** — Лаьттанцара а хьайбашкара а йоала продукци кIезига яр. ХIанз боахаме оахаш дола лаьтта пхи эзар гектар я, ялат—шозза, гидуаргаш — диазза, шекара свекла — ялхазза дукхагIа йоал гектара тIара хьалха йоалаш хиннарашца нийсйича, кхо эзар килограмм гаргга йоал хIара Iаттагара шура. Дуккха техника я колхозе. Уж доккхий толамаш даха, наьха къахьегамцара безам совбаккха, цар хьинар айде газетий, телевидене, радио журналисташа доккха гIо даьд. Иштта новкъостал ду цар долаш дола кхоачамбоацараш дIадаха а.

ДIахо къамаьл даьча Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Советерча телевиденей радиовещаней комитета председатела **С. М. Лагутина** дийцар дукха ха йоацаш КПСС ЦК Белоруссе партийни организаце балхах баьча соцамга хьежжа болх вIаштIехьбаккха мероприятеш шоаш оттаяь хилар, телевизионни а радио а передацашца чIоагIгIа теркам тIабохийташ къамашта юкъера доттагIал дувцаш, атеистически темах дола цхьаькха телевизионни фильм арахеца кийчдеш хилар.

ДIахо нов. Лагутина белгалдаьккхар журналистий профессиональни говзал лакхъяра республика журналистий Союза правлене дукхагIа терко йоре цунах массанена пайда баргхилар.

«Комсомольское племя» газета редактора **Ю. Айдаева** нийса лаьрхIар шоай газета доклада тIа яь критика. ХIанз редакце коллективо ший теркам ВЛКСМ XVII-ча съезда решенеш кхоачашъяра тIаберзабаьб, аьлар цо, хIаьта «Тхо интернационалисташ да» яха рубрика хадданза газета тIа хул. Лоалахарча республикай кагирхой газеташца цхьана вIашагIтеха газета номераш, оагIонаш арахец газето.

Республика газетий, телевиденей радиой редакцей журналисташа цхьана летучкаш еш хилча а, цхьана салоIаш хилча а дикагIа хургдар, аьлар нов. Айдаева.

Цул тIехьагIа съезда делегаташа ладийгIар мандатни комиссе председатела, телевиденей радиовещаней комитета председатела заместитела **Э. А. Исаева** яьча докладага.

«Красный молот» завода парткома секретара **В. Капустникова** ший къамаьл хетадир завода партийни организацена эзараш нах чубоагIаш йолча завода коллектива юкъе кхетама болх бара «Машиностроитель» яхача многотиражни газето деча новкъостала. 78 шу долча заводе хьалкхийнарех дуккха цIи хеза нах хиннаб, царца пхиъ Советски Союза Турпал, шиъ Социалистически Къахьегама Турпал а волаш аьлар оратора, завода историех, цун таханарча вахарах республика журналисташта дувца хIамаш дукха да.

ДIахо къамаьл дир «Ленина никъ» яхача Назрановски района газета редактора **М. К. Зангиева.** Цо белгалдаьккхар авторски актив дика хилар газета болх дика вIаштIехьбаккхара лоархIам боллаш долга, хIаьта из актив хIанз бIаь саг совгIа болхлойи юртарей корреспонденташ чубоагIаш шоай йолга а.

Республикански газеташа районий газетий обзораш кIезига еш хилар белгалдаьккхар къамаьл даьча «Терская правда» яхача Наурски районни газета редактора **А. А. Карандина.**

Съезде иштта къамаьлаш дир Нохч - ГIалгIай АССР военкома **В. И. Воднева,** книжни издательства керттерча редактора **В. А. Дыхаева,** республика ГАИ инструктора **А. М. Чебушева,** КПСС Грозненски горкома организационно - партийни балха отдела заведующе заместитела **В. М. Лавриненко.**

Съезда балхаца дакъа а лоацаш цига къамаьл дир **КПСС Нохч - ГIалгIай обкома** секретара **М. О. Бузуртанова.**

Съезда балхаца дакъа лоацаш вар СССР журналитстий Союза правлене член, «Гудок» яхача газета керттера редактор **Б. И. Красников.**

Отчетни докладах боагIаш бола соцам тIайийцар съезда делегаташа.

Съездо хержар Нохч-ГIалгIай АССР журналистий Союза правлене керда состав.

* * *

Съезд чакхъяьлча хиннача Нохч - ГIалгIай АССР журналистий Союза правлене хьалхарча пленуме ийс саг юкъе а волаш правлене бюро хержар. Правлене председателалла хержар **Д. К. Безуглый,** председатела заместителалла— **Б. Г. Габисов,** бехктокхамеча секретаралла — **Х. М. Галаев.**

СУРТА ТIА: Нохч - ГIалгIай АССР журналистий II-ча съезда делегаташ. Н. КОБИАШВИЛЕ сурт.

ДОТТАГIЛЕНО НИЗ ТЕЛ

Укх деношка эзашца хоза кийчъяь я Нохч - ГIалгIай специализированни швейно - трикотажни объединене Ляув Махьмад Идрисович керте латтача трикотажно - ткацки цеха цхьа отделени. Массайолча участкашкара цига хьагуллуш ба болхлой.

— Фуд шун укхаза, малагIа цIей да оаш белгалдоккхар?— хаьттар оаха цеха кулгалхошка.

— Тахан пенсе баха накъабоах оаха цхьитта шера укхаза болх баь красильщица Сидорова Любовь Гавриловнан итт шера цехе къахьегаш хинна ткачиха Апросина Евдокия Васильевнан, — аьлар цар. Пенсе болха нах цIаккха из ди дицлургдоацаш безаме, ший тайпара цIей дийя накъабоахаш оамал я цеха болхлой. Царна маькера совгIаташи визаши делар, дег тIара доагIача дешаца ловцаш даьхар шоаш пенсе баха накъабоахача Любовь Гавриловнанеи Евдокия Васильевнанеи.

Из гIулакх традици а хинна дIаэттал цехе. Кхыча бесса хила йиш а яцар из. Цхьа дезал санна барттайна къахьегаш ба цига итт совгIача къамех бола нах. Царех ба эрсий, нохчий, гIалгIай украинцаш, татараш, дагестанцаш, балкхарой, черсий, кхыча къамех бола нах.

Къахьегамца хоттадена доттагIал чIоагIа хиларах дола масалаш дукха доаладе йиш я. Массехк шу хьалха цIаьхха халача лазарах цамогаш а хинна больнице кхаьчар Мехедова Алла Александровна. Цунгара лазар лораша чIоагIа бIукъожабеш дар. Iоажалах йоале тамаш я аьнца хеташ унахо ше а яр. Iалаьмате дукха цIий эшаш хилар хайтар цунга лораша. Цу гIулакха оарцагIвала кхоаччара гаргара саг вацар укхаза Алла Александровнай. Шоай коллектив дика йовзача цо цIий дала новкъостал дар дехаш хоам бир цехерча болхлошка. ЦаI санна массава а балхара мабаьллингехьа Алла Александровна уллача больнице бахар уж. ХIаравар цунна цIий дала гIерташ вар. 45 саго мара дала дезанзар цIий. Цхьа-шишу даьккхар цо операци яьчул тIехьагIа больнице уллаш. Из больнице мел уллача хана цун цIагIа эшаш долча гIулакхага хьожаш каст-каста больнице цунна тIехьаболхаш хилар цехера болхлой. ХIанз йийрза а йийрза цига балха юхаена къахьегаш я Мехедова. Ше Iоажала кIалхара яьккхача болхлошта чIоагIа баркал яхаш я из.

Къаьстта дог раьза долаш шоай опыт дIалуш барех ба ткачихаш Буденная Мария Евгеньевна Абдулмуслимова Марем. Ильясова Рукъет, вокхагIвола наладчик Карашаев Махьмада Махьмад, кхы дуккха бараш. Царех хIаране цхьа шу дIадахийтац массехк специалист ца кийчвеш.

Иштта барттайна къахьегача цеха коллективо доаха къахьегама толамаш дог гIоздоахаш да. Диъ шера план ханал дуккха хьалха кхоачаш а яь хIанз тIадоагIача шера май бетта чотах къахьегаш я цеха коллектив. Пятилетка хьалхарча диъ шера планал - совгIа арахийцад 68 квадратни метр зипа корталеш, вешта аьлча 136 эзар зипа корталий. Паласаш арахецара пхе шера задани а хIанзлехьа толамца кхоачашъяьй.

Уж къахьегама толамаш кхы тIа а тоадеш къахьегаш ба уж укх шера. Ийс бетта планагIа лаьрхIачул совгIа арахийцад 11 эзар квадратни метр зипа корталеш. Паласаш, дорожкаш арахецара ийс бетта задани шоззеи ахаззеи тIеххкоачашъяьй цар.

Иштта хьинаре къа а хьегаш лакха лоаттаду цеха коллективо ше лелаеча коммунистически къахьегама сийлен цIера сий. Цехерча берригача болхлоех ахаш совгIа бараш коммунистически къахьегама ударникаш ба. Царех шовзткъа саго хIанзлехьа шоай пхе шера задани кхоачашъяьй.

Къаьстта дика къа а хьегаш социалистически яхье хьалха латташ ба сновальщица Попова Валентина Васильевна, ткачихаш Ковалева Любовь Ивановна, Ильясова Рукъет, Хутиева Лида, Висханова Хапти, Колоева Малика, наладчикаш Карашев Махьмад, Джабраилов ЯрагIи, Эсмурзаев Салман, красильщица Озиева Роза, Озиева Люба, кхы дуккха бараш а. Юкъера лаьрхIача хIара сменагIа нормаш 140—150 процент кхоачашъю цар.

Б. КОСТОЕВ.

СУРТА ТIА: ткацки оборудованена наладка еш ба вокхагIа вола наладчик М. Карашев, наладчик Я. Джабраилов, С. Эсмурзаев.

И. ПЛИЕВА сурт.

ТОРОНЕХ БИЗЗА ПАЙДА ЭЦ

Грозненски электромеханически завода коллективо. КПСС Центральни Комитето партеген советски халкъаген даьча Кхайкарала жоп а луш продукци арахецарен цун реализаци ярен ийс бетта план 104 процент кхоачашъяьй.

— Тха завода боккха пайда боал дуккхача рационализатораша телача предложенеех,— йоах завода парткома секретара Лебедев Константин Павловича.—Предприяте болх беш ва 59 рационализатор. ХIанзле рационализатораша еннай 50 предложени. Царех хинна пайда 38 эзар сом совгIа ба.

Къаьстта дика къахьегаш хиларца белгалбаьннаб рационализатораш коммунисташ Сальников Владимир, Костин Василий, Вагапов Хьабибула, Коржов Леонид, Данилянц Владимир, Квашин Иван.

Болхлой хьинар айдаьд дукха ха йоацаш Кишиневе хиннача торжественни заседане КПСС Центральни Комитета Генеральни секретара новкъост Л. И. Брежнева даьча къамаьло. ХIара цехе, участке, бригаде боккха теркам тIабохийт оборудованех бизза пайда эцара, продукце дикал лакхъяра, къахьегамен производственни дисциплина чIоагIъяра дешашта.

Завода цехашта юкъе яржача социалистически яхье хьалхара моттиг лелаш хьайоагIа механически электроконструкцей цехаш. Цу цехашка къахьегаш ба массехк къамах бола болхлой. Масала хьаэцаргья вай электроконструкце цех. Цехе къахьегаш ва ши бIаь гаргга болхло.

— Тха цеха коллектив йоккха я, барт - цхьоагIо цаI йолаш ба болхлой, — йоах мастера Элиханов Сайт - Але Шоашкара дика масал гойташ хьинар айдаь къахьегаш хьабоагIа дуккха болхлой. Царех ба пайдане рацпредложенеш юкъе кхувлаш бола Лучков Алексей, Моисеенко Владимир, Асатуров Олег, иштта кхыбараш. Цар луш йолча предложенеша арахецаш йолча продукце производства эффективность лакха йоаккх. Нагахь санна балха тIехьавусаш саг хилча цун эхь хетийт цеха коллективо. ДIахойт тIехьависа мегаргвоацалга. Цудухьа цу цеха коллективна къахьегама дисциплина во яц. Иштта барттайна, дисциплина дика хиларца шоай ийс бетта план тIеххкоачашъяьй цар. Планал совгIа арахийцай дуккха продукци. Шоаш арахецаш йола продукци производства эффективность лакха яккха гIерташ къахьегаш ва хIара болхло, цул совгIа из алсамъяккха а гIерт уж.

Вай ювцача цехе къаьстта дика болх беш ба реачих Сатабиев Шамхан, фенташ кийчъеш йола Азуева Щасу, штамповщица Шаповалова Люба. Цар чIоагIа раьза хинна тIайийцар массане а дукха ха йоацаш Кишиневе хиннача торжественни заседане КПСС Центральни Комитета Генеральни секретара Л. И. Брежнева даь къамаьл. Цо ший къамаьл тIа белгалдаьккхар производства эффективность лакхъяра дола гIулакх дIадахьа дезилга. Иштта укх шера шоаш тIанйца социалистически декхараш толамца кхоачашдеш дIабаха уйла йолаш ба цеха берриге болхлой. Цар дош делад шера план кхоачашъе 27 декабре.

Доккхий декхараш да заводчанашта хьалхашка латтараш укх къоастамбеча шера. Цар лаьрхIадар планал совгIа 38 эзар сома маьха продукци арахеца, къахьегама овсарле 0,3 процент лакхъе, иштта кхы дIахо. ДIабахача ийс бетта баьча балха итогаша хьагойт завода коллективо ший декхараш толамца кхоачашделга. Масса долча хьокхамий план тIеххкоачашъяьй цо.

Октябра хьалхарча къахьегама вахте а этта шоай низ хьинари ца кходеш болх беш ба хIанз завода болхлой.

О. ШАДИЕВ.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМЕ

ЛАКХБЕ ЮРТА СОВЕТИЙ ЛОАРХIАМ

Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиуме дийцад Советски районни Совета исполкомо къахьегамхой депутатий юрта Советашта кулгалдарах дола дош. ТIанйкулгалдарах дола дош. ТIанйцача соцам тIа Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо белгалдир «Къахьегамхой депутатий юртийн поселкови Советий болх тоабарах» бола КПСС ЦК соцами КПСС XXIV съезда решенеши, къахьегамхой депутатий юрта Советах дола Закони кулге а лувцаш Советски райисполкомо къахьегамхой депутатий юрта Советий боахами социальни культурен хьалъечара лоархIам лакхбеш, паччахьалкхен гIулакхашта доал дехьалча къахьегамхой юкъеозаш цхьабола болх баь хилар.

Райисполкомо де дезараш даьд юрта Советий исполкомаш дика кийчо яьча кадрашца чIоагIъяра, цу Советий болхлошта кхетам баларан дешийтаран, цар квалификаци лакхъяра. Юрта Советий исполкомий председателаш КПСС обкоме вIашагIъелла хиннача бетта йолча курсашка дешаш хиннаб. Юрта Советий исполкомий председателаши секретараши дешаш ба советски актива районни школе, цига советски боахами социальни - культурен хьалъяра даькъера шоай знанеш шаьръю цар.

Юрта Советий балхах лаьца дола дешаш хан-ханнахьа дувц районни Совета сессешкеи исполкома заседанешкеи. Райисполкома болхлой дукхагIа аха баьннаб юрта Советашка, цига царна балха юкъе эша практически новкъостал а ду.

Цхьабола болх чакхбаьккхаб юрта Советий материальни база чIоагIъяра. Помещенеш хьалъяьй Асланбек - Шериповски, Ушкалоевски, Кенхински, Хал - Килоевски юрта Советий исполкомашта лаьрхIа. ДукхагIа йола исполкомаш эшача оборудованецеи инвентарацеи Iалашъяьй.

Юрта Советаша тоъал болх баьб харжархой наказаш кхоачашдара. Харжархоша тийннача наказех массехк юрташка хьалъяьй водопроводаш, цах бахача моттигашка электрификаци яьй, тоадаьд цаькъаш, тIаьш, тоаяьй хий буxдувла моттигаш.

Цунца цхьана Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо белгалдаьд къахьегамхой депутатий юрта Советашта Советски районни Совета исполкома кулгалдара балха юкъе цIенхаштта кхоачамбоацараш хилар. Райисполкомо боагIача бесса лостам телац юрта Советий балха, колхозаша, унахцIено лораяра, просвещене, культура, бувзама учрежденешеи торговле предприятешеи беча балха цар лерттIа тIахьожам лоаттабелга вIаштIехьдаккхац.

Юрта Советаша бизза пайда эцац Законо шоашта еннача бокъонех, колхозий гIулакхий йоагIа терко яц, юртбоахама производства эффективность лакхъяра дешашка хьажац, колхозий перспективни шераи йолча планашка хьожача дакъа лацац, шоай предложенеш телац райисполкома шера йолча отчетийи производственно-финансовии планий хьакъехьа, тIахьожам лоаттабац колхоза Устав, лаьттан законодательство телха ца дайтара, колхозашка юртбоахама техника лораеши нийса пайда эцаши лелаяра, лаьттах, материальнии къахьегамеи ресурсаех дикагIа пайда эцара, гIонна йола предприятеш вIашагIйохкачеи легIакхувлачеи, балха овсарле лакхъечеи юртбоахаме хьалха латта опыти Iилма карагIдаьнараши балха юкъехкахьара колхозашта эша новкъостал дац. Советашта лов колхозаша юкъара хьайбай боахам дегIакхувлара йолаш йолча йIаьхийча торонех эсала пайда эцар. Колхозашка кIезига деб хьайбаш, лоха я цар продуктивность, юртбоахама культурай хьувкъам лоха хул. Юрта Советий оагIорахьара де доагIар дац бахача наха гIулакхаш деча учрежденейи организацейи болх тоабара.

Дуккхача юрта Советий болх кIезига бувзабенна ба боахамен культурни строительства хоадам болча дешашца. Юрта Советий сессешкеи заседанешкеи дувца уттаду дешаш дуккхача даькъе кIоаргга анализ йолаш, хетар дIа-хьа оалаш, долаш долча кхоачамбоацарашта принципиальни критика еш дувцац. ТIанйца решенеш кхоачашъяра боагIа тIахьожам лоаттабац. Юрта Советаша шоай балха актив юкъеозара де доагIар дац. Наггахьа мара хилац юрта Советий массазарча комиссей заседанеш. Дувцача дешаех цар тIаэцац решенеши рекомендацеши. Массазарча комиссей отчеташка Советашта хьалхашка ладувгIилга формаина леладу.

Юрта Советий исполкомий кадраш хьахоржача районни Совета исполкомо массаза теркалдац Советий болх дуккхача даькъе цу кадраех тийша хургхилар, дукха моттигаш нийслу юрта Советий исполкомий председателаллеи секретараллеи кIезига кийчо йола, наха юкъе кIезига сийдеш бола болхлой харжа рекомендацеш телаш.

Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо къахьегамхой депутатий юрта Советий болх тоабара гIулакха района юрта Советашта кулгалдара болх тоабар, боахами социальни культурен хьалъеча даькъера цар болх айбар дIадийхад Советски райисполкомагара. Колхозийи совхозийи экономика дегIакхувлара, юртбоахама производства эффективность дIахо йодача хана лакхъяра, цун ларда тIа паччахьалкхен планаши 1974 шера тIанйца социалистически декхараши кхоачашделга Iалаш а деш, ерригача торонехи моттигерча ресурсаехи бизза пайда эцара юрта Советий влияни чIоагIъяр дIадийхад. Колхозийи совхозийи балха цар производственно - финансови планаши паччахьалкхенна хьалхашка тIанйца декхараши ханнахьа кхоачашдара юрта Советаша даим тIахьожам лоаттабар, цу дешаех лаьца йолча колхозий правленей совхоза директора, бригадай, фермайи отделеней кулгалхой докладашка хан-ханнахьа сессешкеи исполкомий заседанешкеи ладувгIилга вIаштIехьдаккха деза. Юрта Советий балха юкъе лоархIам болаш моттиг дIалаца еза колхозий балха демократически принципаш телха ца яйтара, лаьттах, минеральнии, органически удобренеех, юртбоахама техниках дикагIа пайда эцара, дIайийна хIамаш, дIаегIа гаьнаши хьун лораяра, юртбоахама баьцовгIашта зулам деча са доахкача хIамашцеи лазарашцеи къовсам лоаттабара колхозийи совхозеи хьайбай фермашка ветеринарно - санитарни хьалаш вIаштIехьдахаран хьайбашта лазар ца хилийтарен из дIадаккхаран тIехьа кхыйола мероприятеш чакхъяхара лоаттабеш болча тIахьожамо.

Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо белгалдир юрта Советий керттерча декхарех цаI къахьегамхой хьашташ кхоачашдара тIехьа еш йола йоакхо хила езаш хилар. Цар лакхбе беза школайи берий бешийи, культуран унахцIенони учрежденей балха тIехьа бола шоай бехктокхам, даим йоакхо е еза юрташ тоаяран хозьяран, цIеноаш хьалдаран наькъаш дехкаран, юрта Советий тIахьожам чIоагIбе беза социалистически законности гражданий бокъонаши телха ца яйтара.

Къаьстта йоакхо е еза организационно - массови балха чулоацам тоабараи цун эффективность лакхъяраи. Юрта Советаша шоай беррига организаторски кхетамеи болх тIаберзабе беза «Къахьегамхой депутатий юртийи поселковийи Советий болх тоабарах» КПСС ЦК баьча соцам тIара, КПСС XXIV съезда решенеш тIара, КПСС ЦК декабрьски (1973 шу) Пленума соцам тIара, нов. Л. И Брежнева Пленуме даьча къамаьла положенеш тIареи выводаш тIареи хьадоагIаш дола декхараш кхоачашдара.

Юрта Советаша даим эргайоахаш тое еза балха стили методаши, партен правительстван Директиваши шоаш яь решенеши кхоачашъяра лоаттабу тIахьожам чIоагIбе беза. Лакхбе беза производственни планаш кхоачашъяра, Советий, цар исполкомийи лакхе латтача органийи решенеш вахаре практически чакхъяхара, иштта харжархой наказаш кхоачашдара гIулакх предприятешеи организацешеи Iалащдара тIахьожам лоаттабеча бола массазарча комиссей лоархIам. СССР къахьегамхой депутатий Советий депутатий Статусах СССР Законага хьежжа, хIара депутата производственни, общественно - политически вахаре хьинаре дакъа лоацаргдола, шийгара масал а гойташ производственни планаши социалистически декхараши кхоачашдара, къахьегамен производственни дисциплина цIенхаштта лелаяра тIехьа лоаттабеча къовсаме хьалхле лелаергйолаш, харжархошцара бувзам болаш а цо из чIоагIбергболаш а дола гIулакх вIаштIехьдаккха деза.

Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо юрта Советашта могадаьд нах бахача моттигашкен производства керттерча балха участкашкен депутатски группаши посташи вIашагIйохка.

Къахьегамхой депутатий районни Совета исполкома могадаьд юрта Советий аппараташка болх беш йола кадраш хьахаржарен царна кхетам баларен болх тоабе, хIара болхло ший болх дика бовзаш, дисциплина йолаш, кхоачамбоацаращца машар хургбоацаш хургвола гIулакх вIаштIехьдаккха.

«СЕРДАЛО»
2-гIа оагI., 26 октябрь 1974 шу.

БАРТТАЙНА КОЛЛЕКТИВ

Шерагара-шерага дика хьоькхамаш гойташ хьабоагIа Наурски района «Красное знамя» колхоза шурий-товарни ферма барттайнача коллектива хьайбаш леладераш. ХIаьта малагIча толамашца белгалдоаккх цар ийслагIча пятилетка диълагIа, къоастамбу шу?

Дукха Iаьсий, дулха лаьрхIа кхоаба хьайбаш, 452 беттащ бода етт лелабеш 24 доярка, ялх божа Iу, кхыбола болхлой ба ферме, ферма коллектива юкъе цхьа дезал санна барт цхьоагIо йолаш къахьегаш ба эрсий, нохчий, вегIий, кхыча къамий нах.

ИйслагIча пятилетка цхьа шу дIадахийтадац ферма болхлоша хьайбай продукци яккхарен из паччахьалкхенга йоккхарен социалистически декхараш кхоачаш ца деш. Балха овсарле кхы лох ца еш дика хьоькхамаш гойташ къахьег цар укх шера а. ХIаьта цу гIулакхо карагIдалийтад паччахьалкхенга шура йоккхара пхе шера халкъбоахама план 5-гIа август тIакхоачаш кхоачашъе Цу дийнахьа паччахьалкхенга ехкар 4250 тонн шура. Иззал йоккха декхарийла бар пятилетка халкъбоахама планагIа а. ХIаьта хIанз иттлагIча пятилетка чотах 120 тонн совгIа шура ехкай ферма болхлоша. Гарга ба уж паччахьалкхенга дулх дохкара пятилетка кхоачашъе а. Белгалдаккха доагIа, паччахьалкхенга шура йохкара ийслагIча пятилетка план ферма коллективо укх шера 7 ноябрь тIакхоачаш кхоачашъе декхар тIайийша хиннилга.

— Паччахьалкхенга дулх дохкара пхе шера план декабрь бетта хьалхарча деношка кхоачашъяь йоаккхаргъя оаха, — йоах ферма заведующе, дIадакача шера Ерригсоюзни социалистически яхьа юкъе а яха ферма коллектива толам баккхарах Къахьегама Цеча Байракха орден еннача Хунариков Язита.

1971 шера хьалхарча дийнахьа дена а соахка а хьаьцала къахьегарах дIадахача шера Къахьегама Цеча Байракха орденаш елар цу ферма дояркана Пирогова Нинайна, бежа Iуна Азуев Эскархийна.

Дика кийчо яьй ферма коллективо хьайбашкара йоаккха продукци лох а ца еш уж Iангардахара а. Хьайбашта тоъамболаш 510 тонн йол, 4700 тонн силос, 640 тонн сенаж, дукха ча Iалашдеьд. Дерригa доакъар ферма юкхе да. Кораш, наIараш тоаяь, нувхаш арайоаха, хIаьта доахъар хьачудахьа транспортераш тоаяь, чухьнахьа, арахьа хIир теха, дезинфекци яь 15 сентябрь тIакхоачаш хьайбаш чусоцаде кийчйир ферма помещенеш.

Ши-шерIа хьахиннадац уж толамаш. Дукха къахьегам, ниа дIабеннаб ферма барттайнача коллективо цу хьоккамашка кхача гIерташ.

ИйслагIча пятилетка хIара шера хьалхашка латта деккараш толамца кхоачашдара шоайла шерра социалистически яхь а йоаржаяь къахьийгар. ХIара бетта иттлагIча дийнахьа яхьа итог йора. Хьалхара моттиг яьккхача доярканa, бежа Iуна, Iаьсий леладечоа пхиппа сом, хIаьта шоллагIа моттигаш яьхараштa кхоккха сом ахча лора. Яхье хьалхле яьккхача доярка сийна ферма контора, колхоза правлене хьалхашка Цiе байракх айъора. Цул совгIа бIарччача бетта болх беча дийна гIалаташ дувцар, уж дIадахара наькъаш белгалдоахар, дикагIболча хьайбаш леладерий балха опыт ювцар.

ЙоагIа йоакхо яьй ферме болх беча хана хьайбаш леладераш эшача гIирсаца Iалашбара а. Иштта, спецбарзкъаш, ведараш, новраш, дукха кхыдар деннад.

— Цу дерригача гIулакхаша доккха новкъостал дир наьха балхацара безам совбаккхара, — лакхйир къахьегама овсарле, — йоах Хунариков Язита. — Из бакъду факташа. Цхьа доярка яц тха ферме ше леладеча доахангара шура яккхара хIанзле диъ шера план кхоачаш ца еш. ХIаьта доярк Джамбекова Заргаи, Пирогова Нина, Алхазурова Ата, Батнева Анна, Килоева Марем, Мутузова Баянт, Сулейманова Кесира иттлагIча пятилетка чотах шура йоаккхаш бола дукха ха я.

Дояркаша доаха толамаш дукхагIча даькъе бежа Iуша беча балхах тийша да. ХIаьта хIанзле кхоачашдаьд пятилеткa шоай декхараш беша Iуша Азуев Эскарха, Батнев Iабдула, Имадаев Садула.

Ферме беш бола болх вIаштIехьбаккхара доккха новкъостал ду ворхI сагах латтача ферма совета чакхдоахача гIулакхаша. Нагахьа санна болхлочунгара гIалат даьлча, иштта, доярка бехкагIа доахан ца детташ дусе, е цхьаккха бахьан а доацаш саг балха ца воагIе доахан лерттIа ца доажадеш дуте, из гIалат далийтар совета заседане тIавех. Даьнача гIалатага хьежжа бехк бу болхлочоа. ХIаьта ферма совета моллагIча дешах баь соцам протокольни книжка тIа дIа а язбий колхоза правленега хьажа дIабохийт.

Дисциплинаца дувзаденначарел совгIа кхыдола дешаш а къестаду ферма совето. Иштта, хьалха хулар дояркаш шоай хаина балха ца боагIаш е доахан кхабара рацион эшшача тайпара кхоачаш ца еш, эшачул совгIа доакъар доадеш, шоашта хьахеца концентрировании доакъар бежа Iуша, дояркаша доаханга дерригa дIа ца кхоачийташ. Уж гIалаташ дIадахара хIара дийнахьа совета членаша графикагIа ферме дежурство лелас оттадир. Дежурни декхарийла вир болхлой ферме хьабахкалехьа ферме а веса, дерригача дийнахьа ферме деча балхашта тIахьожам лоаттабе.

Хьалха шиннахьа латтар деттаэ дола доахан. ХIаьта ферма керттерча усадьбера «Семиколодцы» яхача метте латтача доахана доакъар дIакхахьа дезаш хулар, цул совгIа хала дар ферма заведующена, зоотехника шиннахьа а тIахьожам лоаттабе. Цудухьа ферма совето соцам бир деттаэ дола доахан цхьан метте вIашагIтоха. Из соцам чIоагIбир колхоза правлене а. ХIаьта цу гIулакхо торо хилийтар шура яккхарга дIадодар дикка лохде.

Боккха теркам тIабохийт ферма кулгалхоша болхлой политически кхетам лакхбара. Дуне тIа бахача тайп-тайпарча къамех болча наха юкъе машар кхоллаш Коммунистически парте, цун Центральни Комитето беча балхах, политиках, вай мехкарча, доазол дехьарча кердача хоамех дувцаш хIара оршотдийнахьа Iуйрийна политинформацеш ю ферма зоотехника, коммуниста Закриев Сайд-Iаьлас.

Иштта, цхьа барт, безам болаш хиларах доккхий толамаш доахаш къахьегаш я дукхача къамех болча нахах латта «Красное знамя» колхоза шурий-товарни ферма коллектив.

М. ХАМАТХАНОВ.

СУРТА ТIА: Череповецки металлургически завода доменни цеха воккхагIвола горновой Октябрьски Революцеи Къахьегама Цеча Байракхен ордений кавалер, къахьегамхой депутатий городской Совета депутат, коммунист Малышев Петр Васильевич.

А. ПОЛЯКОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

ХЬУВКЪАЯЬЙ ХЬАЖКIАШ

ИйслагIча пятилетка къоастамбеча шера 1155 гектара тIа ялата хьажкIаш дIайийра Шалински района «Автуринский» совхозе. Уж кхееш ворхI звено хилар. Агротехника ерригa бокъонаш лерттIа кхоачашъеш, хьувкъам совбаккха йиш хулийташ хиннача торонех бизза пайда эцаш хьинаре къахьийга дика хьажкIаш хьувкъаяьй совхоза кхаш леладераша. ХIанз хьажкIаш чуэцача хана къаьстта боккха хьувкъам чубахь Къахьегама Цеча Байракха ордена кавалера Магомадов Бовадe, Эрзанукаев Хьасана, Тасуханов Iийсас кулгалдеча звеноша из культура кхеьйча кхашкара. ХIара гектара тIара юкъера лаьрхIача 80—90 центнер томараш тIехь хьажкIаш йоал. Хьувкъам чуберзабеча хьинаре дакъа лоац звеньевойша шоаш а.

ХIанз шерра доаржадаь дIахьош да хьажкIаш чуэцара балхаш. Хьувкъам чуэцаш механизировании ши отряд я. Царна керте латт коммунисташ Мартанукаев Эдал, Гайтамиров Iосам. ХIара отряде «Херсонец» яха пхиппа комбайн я. Цхьан комбайна тIехьа чуийца хьажкIаш, силоса аьта гIадамаш дIакхухьаш лафеташ тIехьайолаш кхоккха трактор лел.

Хьувкъам сихен цIенен чуба гIерташ шоайла шерра социалистически яхь йоаржаяь къахьегаш ба механизатораш. Отрядашта юкъе яхье хьалха я Мартанукаев Эдала кулгалду отряд, хIаьта комбайнерашта юкъе — хьажкIаш кхееча звено звеньевой Магомадов Бовади.

ЦхьайттлагIа шу да Бовади из мах бола культура кхееш а хIаьта кхеьйчул тIехьагIа ше чуэцаш а къахьегаш вола. Цун сийна хIанз совхоза контора хьалхашка Цiе байракх айъяй. Ди дIадахийтац цо нормагIа 2,2 гектара тIара чуэца езача 2,8—3 гектара тIара хьажкIаш чу ца яхьаш. Хьокхамий боагIа мах беш совхоза кулгалхоша хIанзле массехказа ахчан премеш еннай цунна.

Бовадел дукха тIехьа ца бусаш толамаш доахаш къахьег механизатораша Шахгираев Шамсудина, хьувкъам чуберзабе «Автуринский» совхоза новкъостал де «Старогрознефть» НГДУ автотранспортни конторера венача Воробьев Александра, кхычар. Дукхаза ахчан премешца белгалбаьхаб уж а. Шоай гIулакха говзачеш ба уж, оал царех совхоза кулгалхоша.

ХьажкIаш чуэцача агрегаташ тIа къахьегачар болх, цар доаха толамаш, комбайнашкара хьатта хьажкIаш, фермашка силоса лаьрхIа аьта гIадамаш дIаккхухьачарех тийша да. Из дика кхета а деш шоай бехкагIа комбайн сеца латтаргйоацаш могар ду лафеташ тIехьайолаш йола трактораш лелаеча механизатораша. Царна юкъе къаьстта хьинаре а толамаш доахаш а болх бу Оздыханов Iимрана, Хемилханов Вахас, Мусаев Билала, Цуев Салмана, кхычар.

Кхай тIара бархI-итт километр гаьна йолча хьатта, ферме дийнахьа 12—15 рейс е кхоабу уж. СменагIа 35—40 тонн томараш тIехь хьажкIаш дIахьу царех хIаране, хIаьта силоса лаьрхIа аьта гIадамаш кхы а дукхагIа. Иштта дика а сиха а болх бу совхоза шофераша Байсагурова, Ахмадова, Абдулмуслимова, «Старогрознефть» НГДУ автотранспортни контора водителаша Алимханова, Бугаева, Колодезне, Магомадова, Асеева.

Хьаттара паччахьалкхен ялат дIаэцача цункте хьажкIаш дIакхухьаш дийнахьа 4—5 рейс е кхоабу уж.

Боккха теркам тIабахийтаб совхоза кулгалхоша комбайнераша, трактористаша, шофераша зехьа балха ха йоаергйоацаш гIулакх вIаштIехьдаккхара, къахьегама овсарле лакхъяра.

Еха комбайн е трактор сиха тоаергйолаш хIара отряда тIачIоагIъяь сварка а йолаш цхьаца «техничка» я. Шоаш хьабу болх сихен тешамеи бу механикаша, слесараша, наладчикаша.

Делкъийга кхай тIа бIайха кхача бахь. Са тессача денз боад къовлабаллалца хьажкIаш чуэцаш болх бу. ДикагIболча механизаторни сийна цар балха толамех дувцаш хIара дийнахьа «Молния» яха къахьегама листок арахец. Яхье хьалхле яьккхача механизатора карара кара тела цIе вымпел лу. Цу дерригача гIулакхаша дикка совбаьккхаб наьха балхацара безам.

Механизаторел совгIа совхоза чуйоагIача юрташка баха дукха нах ба хьажкIаш чуэцаш. Кулг кара хIанзле дукха хIама ца эшаш кхо бIаь гектара тIара чуийца яьнная из культура. ХIаьта механизатораша — ялх бIаь гектар совгIа чуенай.

ХIара гектара тIара юкъера лаьрхIача 42—43 центнер фуальяьха хьажкIаш йоал, — социалистически декхарегIа чуэца лийрхIачул 12—13 центнер дукхагIа.

План 1775 тонн йолча паччахьалкхенна 3200 тонн фуалъяьха хьажкIаш дIаяла дош деннадар совхоза кхаш леладераша.

Шоаш денна дош кхоачашдаь даккха гарга ба уж хIанз. Даьхен амбарашка дIаяхьийтай 3000 тонн совгIа фуалъяьха хьажкIаш. Царех аханел дукхагIъяраш фуна лаьрхIа дIайийцай паччахьалкхено, хIаьта планагIа фуна лаьрхIа хьажкIаш 850 тонн мара дIаяла езаш бацар автурницаш.

— Тха совхоза кхаш леладераша шоаш денна дош кхоачашдергхиларах шеко яц, — йоах совхоза директора Ахмиев Руслана. — ХьажкIел совгIа шекара свекла чуэцаш я хIанз боахаме. Дика хьийкъай из культура. ХьажкIаш а шекара свекла а цхьана чуэцаш хилар бахьан долаш тоъац тхона транспорт. Мухь дIакхухьа автомашинаш дукхагIа яларе сихагIа бергбар оаха болх. ХIаьта а хьувкъам чуэца новкъостал де машинаш яхкийтарах баркал ях оаха Старогрозненски транспортни контора коллектива. Даьча новкъостало, яьча йоакхоно дикка совъяьккхай хьажкIаш, шекара свекла чуэцаш боахкача автуринций къахьегама овсарле.

М. ЭПЕНДИЕВ.

Оаха яздаьчун лерагIа

«ТIаIертта кхоачашде дына культах дола законодательство» яхаш яр укх шера 25 июле арадаьнача «Сердало» газета тIа кепатеха статья. Советски законаш телха а деш шоай бераш деша ца ухийташ цIагIа сецадаьд, уж зераташка а кхувлаш советски законаш телхадеш дола хьехамаш деш хиннад, лаьттан законодательства дIадеххача тайпара яьча къахьегамхой депутатий исполкома решенешта духьалара гIулакхаш леладаьд цхьаболча дынах тешараша. Цу гIулакхах укх тайпара язду тхога КПСС Назрановски районни комитета секретара нов. Гандалоева:

— Статья тIа вувцача К. У. Бековеи А. М. Харсиевеи цIеношка мурдаш гуллуш хинна хилар тохкам беш гучадаьннад района чурча гIулакхий отдела, къахьегамхой юрта Советий исполкомий болхлошта. Цар оттаяь дIачуеннача акташка хьежай райисполкома административни комисси.

Райисполкома решенех шийгара хьа а къоастадаь Колоев Iаббаса ИбрахIима дIаденнача лаьтта Мальсагов Мехьтей цIенош ца дайташ духьалваьнна хинна хилар бакъда. Цул тIехьагIа тIа а вийха Мальсаговца къамаьл даьд юрта исполкомон райсовета исполкома комиссеи, тIаккха ше харцволга дIахайнад цунна.

Иштта, тохкам бича бакъ хинна хилар гучадаьннад Экажкъонгий Юрта йийгаш деша ца ухийташ социаьй яхаш статья тIа дийцараш а.

Уж а иштта кхыдола а лоархIамера кхоачамбоацараш бахьан долаш юкъерча школа директор нов. С. А. Мальсагов балхара дIаваьнхав, района халкъа дешара отдела кулгалхоща, школай директораща юрта Советий исполкомий председателаща дийцад деша ха йола дерригa бераш дешара юкъеозарах дола дош.

КПСС Нохч-ГIалгIай обкома Х пленума соцамо дIадеххача тайпара дынах, къаьнача замах юхедиса зуламера гIулакхаш къахьегамхошта юкъера дIадахара низ тIабахийта къахьегаш я района партийни, советски органаш.

СССР—Франци: ЦХЬАНА ЛЕЛАДУ ГIУЛАКХАШ ТОАЛУ

1924 шера 28 октябре дипломатически гIулакхаш оттадаьд СССР-аи Франценеи юкъе

Жан Пожиоли — Марселерна Дунен халкъашта юкъерча ярмарка президент, мадарра аьлча, ший кабинетера корава йиш йолаш вацар. КIезига тешам бар 29 мехко дакъа лоацача ярмарка йоккхача территоре тIара из коравоагIаргхиларах а. Тха цхьа аьттув баьлар — советски павильоне вIашагIкхийтар тхо цунца. Мукъа ха ший вIалла йоацашехьа а, цхьан юкъа ший Iалаьмате дукхача президентски гIулакхашта «тIераваьлар» Жан Пожиоли.

«Бакъдар аьлча, цеп-ама ваьккхав со советски павильоно, — йоах цо. — Цецвоаккх советски халкъа творчески уйлай йIаьхелои низои. Теша хала да, историна иштта лоацача юкъагIа, хIанзарча Iилмана карагIа мел даьнараш шийна чу а оттадаь, селлара дукха хIамаш де цун вIаштIехьдаьнна хиларах!».

Вай мехкашта юкъера торговлин цхьана леладу гIулакхаши дегIадоаладара чIоагIа раьза ва Жан Пожиоли: «Эрсашца торговли делаяр гIойле йолаш хилар хьалхадаха дезаш хинна ханаш дIаяхай. Цифрашеи факташеи хьахьокх, Советски Союзаца цхьана гIулакхаш леладар мел боккха лоархIам болаш да. Хьаэцаргья вай кхыметтел Франце кьулбехьара оагIув. СССР-а промышленни оборудовани лоаттаю Фос-сюр-Мерерча металлургически комбината, французски ахархошка юртбоахама техника йолх, Средиземноморья верфешка кемаш хьалдара заказаш тел. Иштта дукха ха йоацаш а Ла-Сен-сюр-Мерерча верфе а хи тIа доаккхаш дар Советски Союза заказагIа хьадаь пхелагIа кема. Из хи тIа даккхар дездеча баьхка бIаьш нах бар, цига кIезига ловцаш даханзар советско-французски доттагIали цхьана леладу гIулакхаши хестадеш».

Ярмарке эггара йоккхагIйолча советски павильоне дIачувоаллача къьстар тхо Ж. Пожиолеца. 17 советски арахьарча торгови объединене цига хьокха оттаяьр шоай продукце 2,500 совгIа образец.

Советски Союзо марсельски ярмарке дакъа лацар СССР-аи Франценеи юкъе дипломатически гIулакхаш оттадаь дошо юбилей езъяр белгалдоаккхаш дар. Политически, экономически, культурни доахъошка советско-французски гIулакхаш дегIадахкара хьакъехьа дувцар советски павильонерча дукхача экспонаташа. Сурташа французашта дагадохийтар 1924 шера, ше премьер-министр волаш, Франценеи СССР-аи юкъе дипломатически гIулакхаш оттаде аьнна соцам баь вола Э. Эррио СССР-е вена хилар. Советски правительства цIерагIа яйтача нота тIа цо яздора: «Эрсийи французски халкъаш вIашагIдувзадолийтача доттагIала тешаме йолча Республика правительства къоабалъяь тIаэц деюре, Советски Социалистически Республикай Союза правительство... хIаьта шин къаманна юкъера пайдана гIулакхаши лерттIа бувзамаши юхаоттадар лов тхона». Хьокха оттадаьча сурташа иштта дийцар президенташ де Голль, Жорж Помпиду, В. Жискар д'Эстэн СССР-е бахкарах.

Экспозицена юкъе очдо моттиг дIалоацар 1971-чеи 1973-чеи шерашка КПСС ЦК Генеральни секретарь Л. И. Брежнев Франце вахара хетадаьча документаша. Суртех цхьанне тIа — цхьана оттадаьча «СССР-аи Франценеи юкъе цхьана леладеча гIулакхий принципаш» яхача документа 1971 шера 30 октябре кулгаш яздеш ва Л. И. Брежневи Ж. Помпидуи.

Дунен халкъашта юкъерча ярмарке советски павильоно баьча балхо, хи тIадам чура санна, хьахьеккхар цхьана леладу советско-французски экономически Iилма-технически гIулакхаш дегIаухача даьха толамаш.

СССР павильона хьалхашкарча шаьрача майдан тIа французий теркам хадданза тIаоэар советски тракторийи кхыча юртбоахама техникан экспозице. «Тракторэкспорта» викала технически финансовии хьакъехьарча дукхача хаттарашта жоп тела дийзар. Къаьстта чIоагIа безам тIабахабар «Беларусь» яхача трактора. ХIанзле а 10 эзар советски трактор ма йий Франце кхашка болх беш, шоаш тIехдика хилар дIахьекхад цар.

Ах миллион гаргга саг хьажа веньча советски павильона балха толам балар цхьа бахьан доацаш дац. Статистически даннеша хьахьокх, советско-французски товарооборота боарам соахка 4,5 миллиард франкага дIакхаьча хилар, хIаьта из 1972 шерарчул 33 процент йоккхагIа хул. Ер шу чакхдоалаш ха кхоачалу пхе шера яьча советско-французски торгови соглашене, цудухьа шеко яц, цу тIа оттадаьр — торговле объем шозза алсамйоаккхилга — кхоачашхургхиларах.

Президента В. Жискар д'Эстэна вехарагIа укх шера 5—7 декабре балха визитаца Франце гIоргволча КПСС ЦК Генеральни секретараца Л. И. Брежневца керда вIашагIкхетарга хьежаш я хIанз Франци. «Леонид Брежнева визито, — язду «Орор» яхача газето, — хьахьокх, 1924 шера шин паччахьалкхенна юкъе дипломатически гIулакхаш оттадарца юкъ дIайолаяь дола Советски Союзаи Франценеи юкъера традиционни доттагIала гIулакхаш.

Е. САВЧЕНКО,
ТАСС корреспондент.
Париж.

Октябрьски Революце орден лелаеча «Красный молот» завода цехашта юкъе лелаеча социалистически яхье цахаддаш хьалхле лелаеш хьайоагIа болат лоаладеча цеха коллектив, хIаьта укх шера-м цар геттара боккха толам баьккхаб. Пятилетка къоастамбеча шера хьалхарча ялх бетта балха итогех, болат лоаладераша химически, мехклаьттен, машинашъечеи министерствашка чуйоагIача 300 совгIа болат лоаладеча цехашта юкъе хьалхара моттиг яьккхар.

Укх сурта тIа шоана гу Кукленков Григорий Михайлович. Къона вале а газорезчика говзал дика кара а ерзаяь ший сменни нормаш 120—130 процент кхоачашъю цо. Кукленковна коммунистически къахьегама ударник яха сза цIи еннай, массехказа белгалваьккхав из сийлен грамоташца.

И. ПЛИЕВА сурт.

ГIУЛАКХАШ ТОАДЕННАД

ТIехьайнсача хьал ца йоалаш дукха ха яьккхар Ермоловски ДОКа коллективо. Дукха бахьанаш дар предприяте коллектива къахьегама овсарле лоха хилара. Царех лаьца дувцар райкома, райисполкома заседанешка, газетий оагIонаш тIа. Кадраш бакъахьа дIа-хьа а оттаяь, къахьегама дисциплина товяра массехк мероприяти чакх а яьккха ийслагIча пятилетка диъалгIча, къоастамбеча шера планови заданеш кхоачашъяра ший беррига низ тIабахийта лаьрхIар комбината коллективо. Шу долалуш тIайийцар декхараш: шера план 27 декабре кхоачашъе, планал совгIа 70 эзар сома маьха продукци маьхала яккха, цу даькъе дахчан - стружечни плиташ — 300 кубически метр, синтетически смола — 50 тонн, фриза — 50 кубически метр, Продукцега дIабода мах 0,5 процент лохбе лаьрхIар.

Аьта деце а, кхоачашдуургдолаш дар уж декхараш.

Керттердар дар хIаране бехктокхам лакхбар, пайда ца эца тороаш балха юкъе яхьар, шерра социалистически яхь йоаржаяр.

Тайп-тайпарча къамех, дукха балха стаж йола производственникаш ба предприяте къахьегаш: эрсий, гIалгIай, нохчий, эрмалой, татараш, черсий, украинцаш. Цар цхьа дезал санна барттайна, шоай берригa низ, хьинар ца кходеш болх бу социалистически декхараш кхоачашдара. Из дерригa а зехьа довнзар. Укх шера хьалхарча квартала план кхоачашъяьнзар. Цхьабакъда, шоллагIчеи кхоалагIчеи кварталий планаш тIехкхоачашйир комбината коллективо.

Товарни продукци маьхала яккхара план 111,7 процент кхоачашъяьй. Планал совгIа маьхала яьккхай 400 эзар сома продукци. Цхьан сомана товарни продукцега дIабода мах 2 кепиг лохбеннаб, къахьегача овсарле 3 процент, хIаьта дIадахача шера цу хапарчунца цийсийча 14,7 процент лакхъеннай. Нагахь санна дIадахача шера брак яь продукци 5.9 процент хиннаяле, укх шера ийс бетта из 3,9 процент мара хиннаяц. Ийс бетта план 112 процент кхоачашъяьй комбината коллективо.

Цу толамашта юкъе доккха дакъа да коммунистически къахьегама ударникий ДСП цеха воккхагIволча механика коммуниста Баймасханов Шамала, сварщика Берсанов Султана, воккхагIволча оператора Аздамиров Хайбулла, слесарий Гедиев Идриса, Колпиков Сергея, наладчикий Алимханов Iарби, Кривовязов Алексея, станочниций Чекуева Марета, Алимерзаева Мината, иштта кхы дукххачар а.

Цар хIара сменагIа тIехкхоачашду производственни декхараш. Баймасханов Шамал дика кулгалхо хиина ца Iеш къонабарий воккхагIвола новкъост, наставник ва. Кривовязов Алексей корта бохабеш долча малараштa тIакхувш вар. Каст-каста балха тIехьа вусар, шийца малараш кхухьар балха. Иштта вар цун новкъост Исаев Халид а. Царцига цIагIа чу а ваха массехказа къамаьл хилар Баймасханова. ХIанз Алексей а Халид а комбинате дика производственникаш лоархIаш ба. Иштта кагирхой наставник ва ДСП цеха начальник ленинградски лесотехнически академи яьккха Махмудов Мовсар а.

Я. ЦУЕВ.

КЪАХЬЕГАМЦА СИЙ ЛАКХЛУ

Итт шу совгIа ха я «Грозэнерго» № 4 йолча электростанце электрически йIовхален энергеца аргунски промышленни комплекса предприятеш Iалашъю.

Дукха производства новатораш производствана хьалха латтараш ба цу предприяте къахьегаш. Цу итт шера энергетикий квалифицированни кадраш хьалкхийнай укхаза. ЙIовхала-механически оборудовани ремонт яра вола слесарь Умханов Рамзан балха веначa хана ший болх дIаболабе кийчлуш мара яцар ТЭЦ. ХIанз Рамзан ший болх бовзаш, дикагIболча специалистех лоархIаш слесарь ва. Массаза а эггара бехктокхамегIа йолча узлашта ремонт еш ва Умханов. Хьинаре, низ ца кхобеш болх барца, ший гIулакх дика довзаш хиларца новкъосташа сийдеш а лоархIаш а ва из.

Шийна тIадилла гIулакх массаза а тIехдикеи ханнахьеи кхоачашду Рамзана. Производства ветерана, коммунистически къахьегама ударника болх дукккхаза а белгалбаьхаб совгIаташца: Цунна еннай «Знак Почета» яха орден, «1973 шера социалистически яхье котало яьккхар» яха значок, дукха сийлен грамоташ.

ХIанз предприяте ерригача коллективаца цхьана пятилетка диъалгIча, къоастамбеча шера декхараш толамца кхоачашдара къахьегама вахте а этта болх беш ва Рамзан. Ханал хьалха кхоачашъяй ТЭЦ-4 коллективо ийс бетта план, гуйран-Iан замалахь болх бара йизза кийчо яьй.

Х. СУРУДЖАНЦ,
«Грозэнерго» оператор.

СОМ ДИКА ХИННАБ

«Родина» яхача совхозе дикагIчарех цаI я Олейникова Елена Ивановнас кулгалдеш йола сомий бешамаш лелаю бригада. Укх шера цунга яр 147 гектар сомий бешамаш. ПланагIа 100 центнер йолча, хIара гектара тIара 130 центнер сом чубенаб бригада болхлоша.

—Тха бригадаца 35 саг ва, — йоах бригадира. — Цу массане хьинаре къахьегарах хьахиннад доккха беркат. ПланагIа 1470 тонн йолча, Даьхенна оаха дIабеннаб 1800 тонн тайп-тайпара сом. Къаьстта белгалбаха лов сона тха хьинарегIа бола болхлой Довженко, Федорченко, Иванова, Иванникова, Фарнеева, кхыбараш. Шоай къахьегама толамаш бригада членаша хетаду Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 57 шу дизара.

Сом чуийца баьинабар аьнна кулгаш вIашкадехка Iеш бац бригадацара болхлой. Хургболча хьувкъама йоакхо еш ба уж хIанз. Укхаза дIаболабеннаб бешамаш цIенъе, хий тоха. Цул тIехьагIа гаьнаш йогIаргья, минеральни удобренешца бешара лаьтта хьаьдергда.

Бригада коллектив тешаш я ийслагIча пятилетка тIеххьарча шера кхы а доккхагIа толамаш ше доахаргхиларах.

Е. ПОГОСОВ.

АТОМ—МАШАРА ГIУЛАКХАШКА

Атомни энергех машара гIулакхашта пайда эцара даькъе цхьана леладу советско-американски гIулакхаш дIадоладеннад 1959 шера 24 ноябре, Вашингтоне йоаттIаш йолча меморандума кулгаш яздаьча хана. Цу тIа оттадаьдар управляеми термоядерни реакцей, ядерни энергетически реакторий, цунца цхьана реакторий-размножителий, лакхача энергей частицай физика, ядерни физика, нейтроний физика, ядрой лоаттам Iомабара даькъе болх беш бола шинна а мехка Iилмахой вIаши визитаца дIаюха ухийтилга; Iилма-технически информаци дIа-юха ийелга; цхьана балхаш делга, иштта кхы дIахо.

1970 шера ноябрь бетта Вашингтоне кулгаш яздир пхи шу ха а йолла даьча «Лакхача энергей физика даькъе балхаш дара хьакъехьарча Протокола». Из дикалга диллача цхьана леладеча гIулакхий керда форма а цхьана леладеча советско-американски Iилма-технически гIулакхий кердача этапа юхьиг а яр. 1972 шера а Серпуховерча, цу хана эггара низ болашагIа хиначa советски ускорителa оттайир цхьана кийчъяь эксперимент «Дрикке эксперимент» оалаш яр. Цу шера Батаверча американски ускорителa оттае йолайир «Никитина эксперимент» аьнна цIи тилла цхьаькха советско-американски эксперимент.

Къаьстта моттиг дIалоац 1969 шера дIадоладаьча, ядерни лелхамех машара гIулакхашта пайда эцара цхьана леладеча гIулакхаша. Цу тема хьакъехьа хIанзле а кхозза вIашагIкхийттаб советскии американскии специалисташ: 1969 шера апрель бетта Вене, 1970 шера февраль бетта Москве, 1972 шера июнь бетта Вашингтоне. Ядерни лелхамех машара гIулакхашта пайда эца тарлуш йола оагIош йийцар, шерра информаци дIа-хьа ийцар цу даькъе, белгала аьлча, цу тайпара лелхамаш юкъекхахьара кхерамза хилар.

1974 шера паччахьалкхенашта керте латтараша кулгаш яздаьча СССР-аи США-неи юкъерча кердача соглашене тIа оттадаьд массача нейтронашца болх беш йола реакторaш латта атомни энергетика, управляеми термоядерни синтез, матере фундаментальни свойствашта тохкам бар санна долча лоархIамеча доакъошка цхьана гIулакхаш леладелга. Цхьана хьегача къиво къоастае еза вай планете энергетически моцал ца хилийтара проблема.

Атомни энергетика даькъе цхьана леладу гIулакхаш тIадерааду укх гаргарча хана хьахургйолча массача нейтронашца болх беча реакторех пайда эцача энергетикана. Цхьа бакъда массача нейтронашца болх бу реактораш латта атомни электростанцеш промышленносте шерра юкъекхахьара хIанзчул тIехьагIа боккха болх чакхбаккха беза. Цудухьа уж ханаш гаргайоалаяра боккхача лоархIаме хила дезаш да шин мехка специалисташа хьегакъа вIашагIтохар.

Массача нейтронашца болх беча американски специалисташца эггара тIехьагIа цкъа городе Шевченко вIашагIкхийттача хана США атомни энерге дешашта йолча Комитета член Андрес керте лаьттача американски специалистий группо бийцар шинна а мехка деча тохкамий лелам, белгалйир массача нейтронашца болх беча эггара хьалхарча реакторашта проект оттаяра, уж хьалъяра, царна эксплуатаци яра опыт вIаши шерра дIа-хьа ийяра перспективаш.

Управляеми термоядерни синтез — из кхоанен энергетика я. Кхоана хургйолча термоядерни энергетически реакторашта безам тIабохийтараш — доагора боарам боацаш йоккхий запасаш. Царна дола доагор — из да Iалам чухь (массаварча а форда а хи чу) шерра яржа водорода изотоп — дейтерий.

Термоядерни реакцена тохкамаш дара даькъе доккхий хIамаш карагIдийннад советски Iилмахоща. Управляеми термоядерни реакци чакхъяьккхара гаргагIа я Москве И. В. Курчатова цIерагIча атомни энерге Институте дагалаьца «Токамак» яха советски установкаш.

Термоядерни энергетика дешашта 1974 шера феврале вIашагIъеллар советско-американски координационни Комисси. Укх шера май бетта Москве хилар цун эггара хьалхара совещани. Комиссе дийцар управляеми термоядерни синтеза даькъерча къаман программайи йIаьххача ханарча планийи хьакъехьа советски Iилмахоша даь хоамаш. Из Iалаьмате чIоагIа пайдана информаци дIа-хьа эцар дар. Программаши планаши йовзаро лерд хилийтар цхьана леладеча гIулакхий хьалда лостамаш белгалдара. Комиссе лаьрхIар цхьана леладеча гIулакхашта юкъе къаман планаши царна координаци елги, йIаьххача ханеи лоацачa ханеи специалисташ дIа-хьа ухийтилга, советскии американскии Iилман центрашка цхьана болх белга, Iилман техникан дукхача дешаех лаьца цхьана кийчъяьча проекташ тIа болх белга. Цу хана оттайир 1974 шера цхьана чакхйоахаргйолча Iилма-технически мероприятей плани укх шера лаьрхIача балхий программеи. 1975 шера цхьана леладергдолча гIулакхий программа а белгалйир Комиссе.

1974 шера плана тIа оттадаьд «Токамак» яхачун тайпарча термоядерни установкай сверхпроводящи магнитни системай технологи йовзийтара 4—6 американски специалист СССР атомни центрашка гIолга. Иштта оттадаьд термоядерни программа кхоачашъяра эггара лоархIамегIа йолча ялх темах лаьца СССР-еи США-и Iилма-тохкама учреждениешка цхьана балхаш делга.

Юххера а, матере фундаментальни свойствай даькъе цхьана гIулакхаш леладара хьакъехьа. Физикий таханара инструменташ а хинна дIаэттай кхыметтел СССР-и США-и санна долчa мехкашта а къаьст-къаьста хьае Iалаьмате хала долаши хIаьта алхха цу мехкий къаман Iилмахоша царех пайда эцар сов эгоистични хургдолаши йола Iалаьмате йоккхийн безача маьхен ускорителаш. Духхьал цунца кхетаде дезаш да СССР-е 1967 шера, цу ханага диллача эггара йоккхагIйола протоний ускоритель Серпухова юхxе болх бе йолаялийтача хана, Советски правительства цу тIа деча балхашта юкъе дакъа лаца социалистически мехкий, Европа малхбузехьарча мехкий, американски Iилмахошта торо еннa хилар. 1972 шера США Батавера ускоритель проектни низага дIакхаьчача хана эггара хьалхарчарца цу тIа эксперименташ еш бар советски Iилмахой. Из цхьана леладеча гIулакхий лоархIамегIара дакъа да, цхьана чакхдоахача Iилма-тохкама балхий метод шерра юкъекхахьа йиш а йолаш.

1973 шера СССР-аи США-неи юкъе яьча соглашенега хьежжа цхьана леладу гIулакхаш толаме дегIаух, цар, шеко йоацаш, керда карагIдувлараща дIаьхий дергда Iилма.

Игорь МОРОХОВ,
технически Iилмай доктор, СССР атомни энергех пайда эцара дешашта йолча Паччахьалкхен комитета председателa хьалдара заместитель.

(АПН).

БЕРАШТА ПОСОБЕШ ХЬОЖАДАРА БОКЪОНЕХ

Къахьегамхой хьал-торо тодарах йола КПСС XXIV съезда решенеш вахаре кхоачашъеш КПСС ЦК, СССР Министрий Совето соцам тІаййшаб дукха бераш долча, торо кІезига йолча дезалашта дІахо йодача хана деш дола материальни новкъостал алсамдаккхарах.

Боккха лоархІам болаш да из документ. Кхувш латтача тІехьеп йоакхо ярах КПСС ЦК-ен правительстванен доккха баркал оал бахача наха. Газеташеи, радиоси, телевидененеи вай мехка гаьнагІа ухкача нах бахача моттигашка дІахкачийтаб из кхаъ.

ХІанз парте решенеш вахаре кхоачашъяра эша практически мероприятеш чакхйоахаш я. ХІанзле вІаштІехьдаьха чІоагІдаьд законодательни документаш.

Мадарра дийцача, пособи нийде йиш йолаш хургба болхлой, гІулакхерча наьха, колхозхой, эскаре гІулакхе болча мукъа професси йолаш барий, дешархой бархІ шу даллалца ха йола бераш долчен хІара дезалхочоа юкъера лаьрхІача бетта 50 сомал совгІа доход йолеи дезалаш. Уж тайпа дезалаш 28 эзар гаргга ба республике.

Цхьабакъда, из нийде бокъо хургьяц дына культашка гІулакх деча, дай нанеи къахьега могаргдолаш боллаше а балха боацача, берашта пособи дийхача шера боккъонца бахьан а доацаш даси нанаси колхозе къахьега оттаяь йолча къахьегама минимумга кхаччалца цхьа шу хьалха къа ца хьийгача, оттадаь нормо-деног е балха арабовлара денош ца тоъача колхоза членийн дезалий.

Бетта цхьан бера хьожадергдола а теларгдола а пособи 12 сом хургда. Из хьожадеш а дІателлаш а хургда нана балха йолча е дешаш йолча моттигашка. Нагахь санна, нана балха а дешаш а еце, нанна пособи хьожадергда мар балха е дешаш волча моттигашка.

Балха боацача пенсионераша, срочни тІема гІулакхе болча наьха исташа, къаьст-къаьстача гражданашка е коллективашка болх беча (домработнинаша, сторожаша, шофераша, бежа Іуша и. дІ.) къаьстта йолча категорех болча наха; балха боацача, мар воацаш бахача нанош, мар венна бисача кхалнахен жерошен берашта пособи нийдергда шоаш бахаш болча моттигашка социальни Іалашон отделашка гІолла.

Пособи хьожадеш дезалца бахараш берригаш а дезале лоархІий? ЛархІац берашта пособи хьожадеш дезалца ба аьнна лоархІ мар, сесаг, цар иждивене тІа дола 18 шу даланза дола бераш, пенси нийдеш боацен законах уж кхаба декхарийла кхы саг воацеи маьрен сесаген дай нанеи. Срочни тІема гІулакхе бараши цар дезала лу доходи лархІац.

Шоай доацаш долча берех шоай бераш даьча даьца-нанна даха бераш, царна шоашта Іодаьраш санна, кхыча сесаго е кхыча мара даь, наьна мараца е даь сесагаца даха бераш дезалца да аьнна лоархІ, нагахь санна цу бера дас е нанас цунна пособи нийдеш деце, хІаьта шоай а доацаш хьалкхеде аьнна хьатІаннйца бераш уж леладечар да аьнна лоархІ.

Берашта доал де бокъо дІаяьккхача дай-ноаной дезалца лархІац уж бераш.

Низзача паччахьалкхен Іалашон тІа бола, вешта детдомашка, берий цІагІа, инвалидий цІеношка, школашка-интернаташка (нагахь санна дай-нанеи цига тела безача маьхах мукъадаьккха дале) дерригача тайпа тІема училищашка деша дагІа бераш дезалца да аьнна лархІац.

Берий дай нанеи къаьста дезаш хилча уж хьаппа да хьежжа даь е наьна дезалца лоархІ.

БархІ шерага кхаччалца бераш долча хІара дезала, 1974

Тха консультаци

шера ах шера хІара бетта йоагІаш хинна юкъера доход белгалъе еза, хІаьта 1973 шера колхозе болх беча колхозий членаша, болхлошен гІулакхерча нахен из дезалхошта декъа деза, нагахьа санна цхьан сага цунах кхоачар 50 сом 00 кепиг е кІезигагІа хуле,— пособи хьожадар деха деза.

Пособи дІателаргда 1974 шера 1 ноябрь денз

Цунца цхьана ха деза, дезала ерригача дохода юкъе алапе дерригa тайпа начисленеш, надбавкаш, доплаташ, премеш (цкъа луш ярашкара дІанйккхача), оолх дІа-хьа лела везаш (командировочнигара дІаяккхача) хиларах телаш дола доплаташ, кхай тІа болх беш хиларах тІатоха довольстви, стипенди, пенси, пособеш (цкъа луш ярашкара дІанйккхача), цунца цхьана дукха бераш долчен цхьаь бахачен ноапошта законодательства тела пособеш а лархІа деза. Ший доалахьа болча боахамо луш йола доход правительствас дезала цхьан бетта оттаьча юкъерча нормативах лоархІ. Нохч-ГІалгІай АССР укх тайпара оттаяьй уж: колхозашка бахача дезалашта — 60 сом, юрта болхлоштен гІулакхерча нахан — 45 сом, городской хьисапе йолча поселкай болхлоштен гІулакхерча нахан — 40 сом, городашка бахача болхлоштен гІулакхерча нахан — 15 сом.

Иштта лоархІаш да кустарно-ремесленни балхаш кхоачашдарах, частни практиках нийю доходаш, литературнии, художественнии, музыкальнии, артистически, иштта кхыдолен балхаш дарах телаш йола литработникий, художникий, фотокорреспондентий авторски гонорара фондера дерригa тайпа вознагражденеш, адвокаташа доаккхаш дола массе тайпа алапеш.

Къахьегамах боагІаш бола мах паччахьалкхен розничи маьхах лоархІаргба.

Берашта пособи хьожадар дехаш язъяь заявлени сесаг из балха еце мар балха, дешаш е гІулакхе волча администрацега яла еза. Балха боаца, пособи нийде бокъо йола нах социальни Іалашон отделашка баха беза, колхозий членаш — колхозашка, иштта дІахо а.

Заявленеца хила еза — дезал мела-б хьахьокхаш йола юрта, поселкови Советера, жилищно-эксплуатационни е жилищно-коммунальни контора домоуправленера справка. Гражданий доалахьа долча цІеношка бахача наха справка эц районни е городской къахьегамхой депутатий Советера.

Иштта хила езаш я нотариусе е пособи хьожадеча организаце тешалдаь бераш Іодарах тешал деш йолча свидетельствай копеш, дезалах къаьста дахача берашта, уж дахача моттигера енна справкаш.

Лакхе оаха белгалъяьча доходах йола справкаш хІара дезалхо балха волчара, деша вагІачара, гІулакхе волчара яха а яьа заявленеца цхьана дІаяла еза.

Ший доалахьа подсобни болхам хиларах йола справка юрта, поселкови Совето е вахаш волча моттигерча технически инвентаризаце бюрос лургья.

Ший доалахьа боле подсобни боахам — из ба лаьттан участоки доахани, цар дукхали кІезигали ца а лоархІаш.

Кхыча сесага е даьна даь бераши, бераш кхеде бокъо дІаяьккхарий бераши долча дезалаша, уж бераш кхыча дезала юкъе ца лархІарахи царна пособи телаш ца хиларахи справка лу.

Нагахь санна, къаьстта бахаш болча марои сесагои пособи хьожадар дийхача царех цхьаннс е шоллагІчо нийдела аларех е телача алиментех берашта йола справка хьахьокха еза.

Лакхе белгалъяь ерригa справкаш мах боацаш а госпошлина ца эцаш а хьател.

Заявленейи, справкайи кхыча документийи формаши бланкаши балха, гІулакхе, дешаш волча, социальни Іалашон отделе хьалургья.

Дерригача хаттарашта консультацеш лургья финансойи отделашка, моттигерча социальни Іалашон отделашка, профсоюзни организацешка, болх беча моттиге.

Пособи хьожадарен из дІателарен болх лерттІа вІаштІехьбаккхара предприятей, учреждепей, организацей, колхозий, дешара заведеней, тІема доакъой кулгалхоша тІехьа ца тетташ администраце викали (председатель), профсоюзни организаце викали керттера бухгалтери юкъе а волаш йола пособеш хьожадара комисси вІашагІ а елла, йиллача хана из районфинотделе инструктаж эца яхийта еза. Комиссеш вІашагІйолларах долча приказий копеш, учет яра гІулакха районфинотделе хьожаде деза.

25—27 октябрал кхы тІехьа ца доаккхаш приказ тоха деза гражданашта пособи хьожадара документаш дІанйду бехктокхаме саг белгалвеш, белгалъе еза цо болх бергбола ха а моттиг а, цунах лаьца хоам бе беза болхлошка.

Райгорисполкомаша, юртийи поселковийи къахьегамхой депутатий Советаша, городской технически инвентаризаце бюро, жилищно-эксплуатационни конторашa тІехьа ца тетташ ерригa документаци кийчъе еза, дезала составах, подсобни боахамах лаьца бахача наха справкаш телилга тІехьдоахаргдоаца гІулакх вІаштІехьдаккха деза.

Предприятей, учреждепей, организацей, колхозий кулгалхоша бухгалтерей болхлой кийчбе беза бархІ шу даланза бераш долча торо дика йоацача болх беча дезалий алапии кхыйола доходаши нийса белгалъяран хашнахьа царна справкаш дІателаран.

Къайла йолча учреждепей, предприятейи организацейи кулгалхоша пособи хьожадари нийдари дешаех хьаухаш бола нах тІаэцаргбола моттиг белгалъе еза.

П. ГОЛЕЩИХИН,
Нохч-ГІалгІай АССР финансай министра заместитель.

ФЕ ХИЛА

Чакхйоалаш латт наькъашкара кхерамзле лораяра хетаяь месячник. Соахкарчул дукхагІа я укх бетта Нохч-ГІалгІайчен наькъашка хулаш йола авареш. Октябрь бетта республика наькъашка 118 авари хиннай.

Цу юкъа 26 саг вийнав, 120 саг хала човнаш хинна больницашка ва. ХІаьта хатараш хилара бахьан цаІ да: дисциплина лора ца яр, наькъа бокъонаша дІадехар кхоачаш ца дар.

Ший доалахьа «Жигули» яха автомобиль йолаш вола Б. Закаев 21 октябре машина номерни знакаш а йоацаш Ростов-Баку яхача трассе гІолла воагІаш хиннав. БокъонагІа доагІаш дац из. Цхьабакъда, из бокъо толхаярах дукха дош хеташ хиннавац Закаев. Водитела ше леладечоа уйла ца яр, фе ца хилар бахьан долаш автомобиль трактора тІа а кхийтта авари хилар. Машина чу ваьгІача кхаь пассажира човнаш йир.

Наькъа бокъонаш толхаярах, автомобиль сов сиха лалларах доккха хатар хилар. «Чечингколхозстрой» водитела Д. Домбаева автомашина кІалтІаяьлар. ЧуягІаш хинна пассажирка йийра.

Бокъонаш телхаерашта юкъе нийсвелар № 42 йолча школа 6 класса дешархо А. Никуленко а. Велосипед хохкаш наькъа аьрда оагІорахьа а ваьнна грузовика тІаккхийтар, из. КІаьнка чов йир.

Укх кІира 54 авари яьй, 12 саг вийнав, 21 сага човнаш яьй.

А. ЧЕБУШЕВ.

Халкъа Республике Бангладеше болх бе йолаенна советски лорий эпидемиологи группа. Мехка цхьайолча районашкахь холерана дукхаалла гучадаьллачу берриге бахача наха вакцинаш е дехкарийла батур.

СССР-ера самолеташа 24 тонн вакцина, медикаменташ, оборудовани кхьачийна Дакке.

СУРТА ТІА: бангладешцаша Лакхерча базар тІа прививкаш еш ва Ставрополера доктор Г. П. Абгарян. Советски эпидемиологаша дайда СССР-е хьаьхьа «Махкий дола 3» яхача пласкета.

И. Агабекова сурт.
ТАСС фотохроника.

ТЕАТРО ДІАЙОЛАЮ КЕРДА СЕЗОН

«Наха шоашта хьае йиш йола дІаювцалургйоаца ерригa хозал, ираза къаьгга йола кІоаргал гойтаргья театро».

Е. ВАХТАНГОВ.

Тахан М. Ю. Лермонтова цІерагІча республикански драматически театро ший керда театральни сезон хьаелл.

Сезон оаха хьаелл «Огарева, 6» яхача Семенов романа пьесах оттаьча спектаклаца. Цу тІа дувц аьтта боацача, цхьабахъда хьаьналерча советски милице балхах лаьца, вайна даха а къахьега а новкъарлеяча зуламхошта духьала дІаяхача замо юхедитача фонца, вай вахар нийрдоахачунца. Из спектакль оттаьр театра керттера режиссер, РСФСР искусства заслуженни деятель, Нохч-ГІалгІай АССР халкъа артист Е. И. Красницкий ва. Спектакла художественни кийчо яьр художник А. С. Сновинг ва. Иштта цар оттаьча постановке гургья вай зрителашта «Провинциальные анекдоты» яха А. Вампилова пьесах оттаяь спектакль а.

Театро хьокхаргда режиссера М. С. Серебро постановка яьи театра керттерча художника, РСФСР заслуженни художник а Нохч-ГІалгІай АССР искусства заслуженни деятель а волча Э. Э. Валентинова кийчо яьи йола «Бертийн жаи» яха сийлахь-воккхача эрсий драматурга А. Н. Островске язъяча пьесах йола спектакль.

Оттае лаьрхІа я цІи хезача советски писателен драматургеи, СССР Лакхехьарча Совета депутата С. Михалкова «ТІоара тохар» яха спектакль, «Хьеннар дола нах» яха дукха ха йоацпаш кхелхача башха дикача писатела, драматурга, киноактерен режиссерен Шукшин Василе язъяь пьеса.

Доазол дехьарча малхбузен драматургиех театро оттадергда цІи хезача английски драматурга Уильямса «Орфей жожагІате восс» яхача пьесех йола спектакль.

Театро иштта цхьана болх бу моттигерча драматургашца а. Масала, хІапзарчоа енна «Бохабь го» яха цІи йола Боков Ахьмада пьесах постановка оттае кийчлуш я театр. Пьеса тема вай вахаре хІанз а нийслуш дола дІаяхача замах юхедиса нийрча гІулакхаш да, иштта кхыйолча пьесаш тІа а болх бу театро.

Бицбеннабац театра эІамига зрителаш а. Царна лаьрхІа укх деношка кийчдаь даргда «Катин тамашийна хІамаши» яха спектакль. Берашта из оттаергья режиссера И. С. Гуревичен художника А. С. Сновенгеи. ХІаьта театра репертуаре берашта хьокха оаха кийчдаь да «Дийна музыка» яха спектакль-мюзикл. Из оаха эІамигача зрителa хьокхаргда РСФСР Министерстваси РСФСР просвещене министерстваси ВЛКСМ ЦК-аи ВТО-еи цхьана кхайкадьча «Театри бераши» яхача кІиранна. Цу кІиранна де лерхІар —эІамигача зрителаца кхы а айхагІа буввам оттабар, берача коммунистически идейности преемственности йолаш хьалкхедар.

Тоалургба художественни самодеятельностаца театро беш бола шефски болх. ЧІоагІъергья массехк шера «Красный молот» завода болхлошца, Советски Эскара бІухошцен кхыча коллективашцен оаха лелаяь дика творчески традицеш.

Цхьаь цаІ керда театральни сезон дІайолалац цунна юкъе артистий керда цІераш юкъе ца йолхаш. Керда цІераш юкъеяхай тха театра коллектива а. ХІанз репетицеш еш. театраца дауш боалж уж. Укх шера театре балха баьхкача кердача артистех ба В. Н. Абрамов, А. А. Ильин, Н. И. Ильина, В. А. Мусатов, В. В. Мусатова. Кхы а шин актер варга хьежаш да тхо.

Дукха ха йоаццаш гІонна йолча составе кхайкаьча конкурсах театре болх бе шин йоІ хьанийцай: Л. Н. Худаеван Л. А. Трутневаи.

Массехк дош чакхдаьнначa ехкан гастролех. Июнь бетта республика районашка гастролеш еш хилар театр. Цига цо хьеккхар «Вай дехкараш», «БархІлагІа къа» яха керда спектаклаш. Спектаклаш хьокхарал совгІа театра болхлой творчески вІашагІкхетараш а хилар юрта къахьегамхошца.

Республика юрташка гастролеш яьчул тІехьагІа Херсон, Ворошиловград яхача городашка яха хилар театра коллектив. Цига ший дикагІа йола спектаклаш оттайир театро. Царна юкъе: «Дело которому ты служишь», «Обыкновенная история», «Огарева, 6», иштта кхыйола постановкаш яр. Уж гастролеш толамца чакхъяьлар.

Дукха творчески къахьийгал тха театра берригача болхлоша.

Тхона лов тхоай балха хІанзара ритм ерригача сезонагІа лаьгІ ца йолийташ дІаяхьа, тха зрителий сапаргІата, самукъадаккха йиш хургйола, цар кхетам лакхбергбола спектаклаш уттае тхоашта карагІдалар. Тхо хьежаш да шуга, хьамсара зрителаш, тхоай театре. Дуела тха спектаклашка хьажа! Ала царех дола шоай дош!

А. БЕКИЕВ.

СУРТА ТІА: «Огарева, 6» яхача спектакла тІара сцена, аьрдехьара аьттехьа артисташ И. Чипиженко, Н. Жернов, А. Поздоровкин.

В. ЕЛИЗАРОВА сурт.

ЦИФРАШИ ФАКТАШИ

1927 шу. Моттигерча рабиса бюрос (цу хана иштта оалар искусства болхлой союзах) вІашагІделлар городе эггара хьалхара эрсий драматически театр — Грозненски дІа-хьа лела болхлой театр.

1929 шу. Грозне воагІа просвещене нарком А. В. Луначарский. Из хьож «ДІохьаж» яхача ший пьесах оттадаьча спектаклага, безаме къамаьл ду артисташца.

1938 шу. Театре сцена тІа эггара хьалха «Человек с ружьем» яхача спектакле ловзайир вай баьчча В. И. Ленина образ. Эггара хьалха из роль ловзаьр вар артист А. И. Голубев. Цул тІехьагІа дуккхазза а хиннай из образ театра сцена тІа. Грозненцашта дайра «Кремлевские куранты», «КхоалагІа, патетически», «Дезал», «Вечный источник», «Между ливнями» яха спектаклаш.

1941 шу. М. Ю. Лермонтова цІи елар театра. Юкъ-юкъерча шерашка театро сцена тІа оттаяьй сийлахьча эрсий поэта «Испанцы», «Маскарад» яха драмаш.

Тахан театре болх беш дукхьал артисташ шовзткъа гаргга саг ва, цу юкъе пхиъ Нохч-ГІалгІай АССР-ен кхоъ РСФСР-ен заслуженни артисташ а болаш.

Спектаклашта художественно кийчо ераш ба РСФСР заслуженни художник а Нохч-ГІалгІай АССР искусства заслуженни деятель а театра керттера художник Э. Валентинови А. Сновинги.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

КЪОНАЧА БОЛХЛОЙ ДУВ

В. И. Ленина цІерагІча культура Двореца хьалхашкара майда хозъяьр кийчбеннача кагирхоша. Заводской района профессионально - технически училищашкара ши эзар совгІа дешархо вІашагІкхийттавар болхлой классе шоаш дІачуэцаш торжественно дув баа. Майдан тІа гулбеннабар къахьегама ветеранаш, партийни, комсомольски болхлой.

Митинг хьайнйллар КПСС райкома секретара Бубнов Анатолий Николаевича. Дешархой даькъала а бувцаш дІайха моаршал хьаттар республикански профтехобразоване управлене начальника Кучеров Александр Егоровича.

В. И. Ленина цІерагІча завода мехкдаьтта чакхдоаккхача установка начальника Исраилов Увайса пхийтта шу хьалха училище чакх а яьккха, заводе болх а беш заочно Грозненски мехкдаьтта институт йистеяьккхай.

—Тхоай ерригa знанеш, опыт камаьршша шоана дІаяла кийча да тхо, — аьлар цо.

Ший новкъостий цІерагІа професси кІоаргга Іомаергхиларах, болхлочун сий лакха лоаттадергхиларах дийцар № 1 йолча технически училища дешархочо Рябцев Геннаде.

№ 2 йолча технически училища дешархоша Гринина Верас и Цаликов Маратаси Іодеш торжественно дув баара дешаш:

«Оаха, сийдолча болхлой классе тхоаш дІаэцаш производства ветеранашта, наставникашта, хьалхле лелаечарна къонача тІехьенна йоакхо ярах баркал а оалаш дош лу тургалча болхлой класса дика смена хила. Тхоай берригa низ, къонача дегай ерригa йІовхал сийлахьча Ленина гІулакха дІаяла дув буъ.

Майдан тІа цхьаттара кхозза оалаш дек «дув буъ». яха дешаш.

В. И. Ленина памятника хьалхашка зизаш дехкар дешархоша.

СУРТАШ ТІА: (аьрдехьа) дув баара дешаш дІадеш Цаликов Маратеи Гринина Верасеи. (Лохехьа) торжественни митинг.

В. ЕЛИЗАРОВА сурташ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

26 октябрь
I ПРОГРАММА

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Босбола телевидени. Іуйранара гимнастика. 9.20 — Кердадараш. 9.30 — Босбола телевидени. Берашта бола фаьлг. 10.00 — Дайноаной шоана. 10.30 — Босбола телевидени. «Саг везар» яха художественни фильм. 2-гІа сери. 12.00 — Босбола телевидени. «Іуйранара почта» яха музыкальни программа. 12.30 — Босбола телевидени «Саг, лаьтта, вселенная». 13.00 — Босбола телевидени. Кхерам боацаш дІа-юха лелара тІехьа. СССР-а чухьарча гІулакхий министерства Госавтоинспекце управлене начальника милице инарала-майора Лукьянова выступлени. 13.55— Музыкальни календарь. 14.25 — «Унахціено» яха программа почта. 14.55 — Телевизорашка хьожарий письмойх йола музыкальни программа. 15.30 — ВІаргагуш дар — тешa хала дар. 16.30 — Босбола телевидени. Мультфильмай программа. 17.00 — Босбола телевидени. Хоккейх йола СССР-а чемпионат. Ленинградера передача. 19.15 — Босбола телевидени. Советски Союз — Франци. Телевизионни документальни фильма «барт болча новкъе. доттагІал долча новкъе» яха премьера. 20.15 — Ленински совгІата лауреата композитора Соловьев - Седой авторски сайре. Союзий цІен Колонни залера передача. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Композитор Соловьев-Седой авторски сайре дІахо яхьар. Йистеяьлла. — Босбола телевидени. Спортивни гимнастиках йола дуней чемпионат. Болгарера передача. Кердадараш. Передачай программа.

II ПРОГРАММА

15.15 — Идеологически фронта бІухой. Пропагандист Либосан.

15.25 — Арбата саьнга а Бубулинаса улицагІа а яха художественни фильм. 17.00 — «Дошо гуйре». Гайдара цІерагІа йолча библиотекера трансляци.

27 октябрь
I ПРОГРАММА

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Босбола телевидени. Берашта йола Іуйранара гимнастика. 9.20— Кердадараш. 9.30 — Босбола телевидени. «Гургал» бетта сахьат». 10.00 — Советски Союза гІулакх деш ва. 11.00 — Босбола телевидени. «Коталое Салют». I-гІа передача. 12.00 — «Музыкальни киоск». 12.30 — Босбола телевидени. «Юртара сахьат». 13.30 — «АртемовогІар гІулакх» яха художественни фильм. 15.00 — Босбола телевидени. Футболах йола СССР-а чемпионат. Ленинградера передача. 15.45 — «Книжкай тика». 16.30 — Босбола телевидени. Концерт. 16.45 — «Голаш, голаш...». 17.00 — Дунен халкъашта юкъера панорама. 17.30 — Босбола телевидени. Мультфильмай программа. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Босбола телевидени. «Кинонихъбархой клуб». 19.15 — СССР-а паччахьалкхен Академически вІашагІа театра 150 шу дизара хетаь сайре. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Кинопанорама. Передача дІаьлу РСФСР-а заслуженни артиста Яковлевс. 23.00 — Спортивни гимнастиках йола дуней чемпионат. Болгарера передача. 23.30 — Кердадараш. Передачай программа.

II ПРОГРАММА

15.45 — «Гургал». Дешархошта йола программа (нохчий меттала). 16.25 — «Деррига а наха дуссъ» яха художественни фильм. 17.55 — «Сийрда цІе парус». ЙоккхагІа йолча классашка дешабагІарашта йола передача.

РАДИО

26 октябрь

6.30 — «Юртара вахар» (нохчий меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.20 — Республикански газетий обзор. 8.25 — «Къонал» яха радиовыпуск (эрсий меттала). 8.55 — Ашараш. 13.00 — «СалоІа минуташ» яха радиокомпозици (нохчий меттала). 13.20 — Ашараш. 13.30 — «Новатор» яха радиоклуб (эрсий меттала). 14.00 — Парте тІахьехамашта гІулакхаца жоп лу вай (гІалгІай меттала). 14.25 — «Вай лоалахой болча» яха передача (гІалгІай меттала). 14.30 — «Къарцхал» яха сатирически радиожурнал (эрсий меттала). 15.15 — «Ашарашца Кавказа темаш» яхача циклацара передача (эрсий меттала). 16.00 — «Кавказа Іуйре» яха радиожурнал.

27 октябрь

7.10 — Республикански газета обзор. 7.25 — Хоамаш. 7.35 — Ашараш. 8.25 — Шоана дукхаеза ашараш. 12.20 — Нохч-гІалгІай ашарий концерт (гІалгІай меттала). 13.00 — «ЦІе сийгаш» яха пионераштен дешархоштен йола передача (гІалгІай меттала). 13.30 — Ашараш. 13.40 — «Къарцхал» яха сатирически радиожурнал (гІалгІай меттала). 14.00 — «Эрсий нераста дына кийла хІапзарча хана» яха нохч-гІалгІай Паччахьалкхен университета доцента Кошкина беседа (эрсий меттала). 14.20 — Советски эскара бІухой письмойх дола концерт (гІалгІай меттала). 15.00 — Москва. 15.15 — «Сийдола гражданин Рябов» яха очерк (эрсий меттала). 15.30 — КІиранийнахьара ашарий программа (эрсий меттала). 16.00 — «Школьни глобус» яха радиовыпуск (эрсий меттала). 16.30 — «Цар пятилетка кхоачашъяьй» яха корреспонденца (нохчий меттала). 16.45 — Узбекски ССР-а вІашагІъелла 50 шу дизара хетаь передача (гІалгІай меттала). 17.00 — Москва. 18.30 — Иллеца доттагІал дераштa дола концерт (нохчий меттала).

ХАОТТАМ

Тахан республике гІоллеи Грозней хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, Іуйрийна цхьайолча моттигашка дохк а доаллаш, малхбузехьара секунде 3—7 метр чІоагІа мух а хьекхаш хила тарлу. Фегара температура республике гІолла 18—23 градуси Грозне 20—22 градуси йІовхал йолаш хила тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

ШАХМАТАШ

Спорта мастер Дорошкевич керте а волаш шийтта дикагІволча шахматисто дІайолаяьй Нохч - ГІалгІайче хьалхара моттиг яккхара яхьаш.

Хьалхарча туре мастералла кандидата С. Каспарова эшавир хьалхара разряд лелаю А. Якутович, Б. Колодяжне — Х. Ведзижев, Х.-М. Ошаева — О. Шмойлов, цхьаккха кот ца воалаш чакхъяьлар В. Дорошкевич — А. Богданов ловзаяь парти.

Яхьаш дІахо хьош я.

В. ЖУК-ТРИПОЛИТОВ,
яхьий керттера секретарь.

ТАХАНИ КХОАНЕИ ХУРГДА

26 ОКТЯБРЬ

В. И. Ленина цІерагІа культура Дворец. 15.30. Йоккха зал. «Ровестники» яха сакъердаме вІашагІкхетарий клуб. Комсомол хьахиннача Денна хетаяь тематически сайре. 18.00. Лекционни зал. «Алкоголизми эздели» яхача темаех каттараши жопаши телара сайре. 18.45. «Маларгара зуламга кхачара — цхьа гІа» яха тематически кинош хьокхар.

С. М. Кирова цІерагІа парк. 14.00. Массовкаш. 16.00. Кинолектори. «Алкоголизми зулам дари» яха лекци. «Дукхаезача Даьхен ха тІа» яха кинофестиваль. 18.30. ДІалокх «Сказочники» яхача вокально-инструментальни ансамбло.

Химикий культура Дворец. 11.00. «Театри бераши» яха утренник. 17.00. «Йовзаш йола ашараш» яха духовой оркестра выступлени. 18.00. «Прометей» яха клуб. «Са комсомольски илли» яха комсомол хьахиннача денна хетаяь тематически сайре. 19.00. «Дунен тІа машар латтар духьа» яха киносайре.

Н. К. Крупская цІерагІа культура Дворец. 16.00. «Со Советски Союза гражданин ва» яха тематически сайре (торжественно паспорташ дІадалар). 19.00. ДІалокх «Голубой экспресс» яхача вокально-инструментальни ансамбло.

«Красный молот» завода культура ЦІа. 17.00. Комсомол хьахиннача Денна хетадаь тематически кинош хьокхар.

Просвещене болхлой ЦІа. Комсомол хьаяьча Денна хетаяь тематически сайре. «Подвиг». яха кинофильм.

27 ОКТЯБРЬ

В. И. Ленина цІерагІа культура Дворец. 9.00, 11.00. Болх беш да бераштен кагирхоштен лаьрхІа «Заманхо» яха кинотеатр. 18.30. Библиотекай кердадарий обзор. 18.00. ДІалокх «Интер» яхача вокально - инструментальни ансамбло.

С. М. Кирова цІерагІа парк. 14.00. Массовкаш. 15.00. Байццара театр. М. Горьке цІерагІча художественни самодеятельноста берий коллектива концерт. 16.00. «В. И. Ленин кагирхошта коммунистически кхетам баларах» яха лекци. 17.30. «Дукхаезача Даьхен ха тІа» яха кинофестиваль. 18.30. ДІалокх «Сказочники» яхача вокально-инструментальни ансамбло.

Химикий культура Дворец. 10.00. «Хоастам хьона, комсомол» яхача темаех стихотворенеш дикагІа ешара йола конкурс. 11.00. «Фаьлгий дунен чу» яха кинопутешестви. 13.00. Шахматаш езарий клуба заняти. 14.00. Спортивни ловзараш. 18.00. «Къахьегама кІира» яха радиожурнал.

Н. К. Крупская цІерагІа культура Дворец. 16.00. «Глобус» яха клуб. «Пятилетка горизонташ» яха дешарий конференци. Кинофильмаш хьокхар. 19.00. ДІалокх «Голубой экспресс» яхача вокально - инструментальни ансамбло.

Просвещене болхлой ЦІа. 16.00. Музыка езарий клуб. «Доазол дехьарча композиторий классикий музыка» яха лекци-концерт.

«Красный молот» завода культура ЦІа. 10.00. «Тхо хьа тІехье, комсомол» яха берашта лаьрхІа утренник. 12.00. Болх беш да «Космонавт» яха берий кинотеатр. «Хозача дунен тІа» яха дагахьара журнал.

ДЕЗА НОВКЪОСТИЙ!
ДІАХОХЬОШ ДА 1975 ШЕРА
«СЕРДАЛО»
ГАЗЕТА ЯЗЛУГА

Газета язлу бузазна ерригачо отделенеша а промышленноста, транспорта, гІишлошхача предприятешкахь, дешаре заведенешкахь, колхозашкахь, совхозашкахь, учрежденешкахь, общественни организацешкахь делан жавача общественни уполномоченнеша а гІолла.

ГАЗЕТ ЯЗЛАРА МАХ: шера — 3 сом 12 кепиг.
ЛИП МА ЛЕЛАШ 1975-ЧУ ШЕРА «СЕРДАЛО» ГАЗЕТА ХАННАХЬА ЯЗЛЕ!

ТХА АДРЕС: 364051 г. Грозный, Ленина улица 11 (3-гІа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктокхама секретара—3-34-38; партийни вахарен культуран отделен — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отделен бухгалтерен — 2-80-71.

НАШ АДРЕС: 364051 г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем и бухгалтерии—2-80-71.

Газет арадуьйлу шинара, еара, шоттам денош.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Революце проспект 7/84. Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84. Заказ № 10202.